

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

C. Muusmann.

Den russiske
Kejsersfamilies
Tragedie.

1917.

VERDENSKRIGEN 1914-18

8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

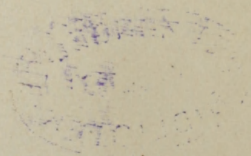

130019382525

0173

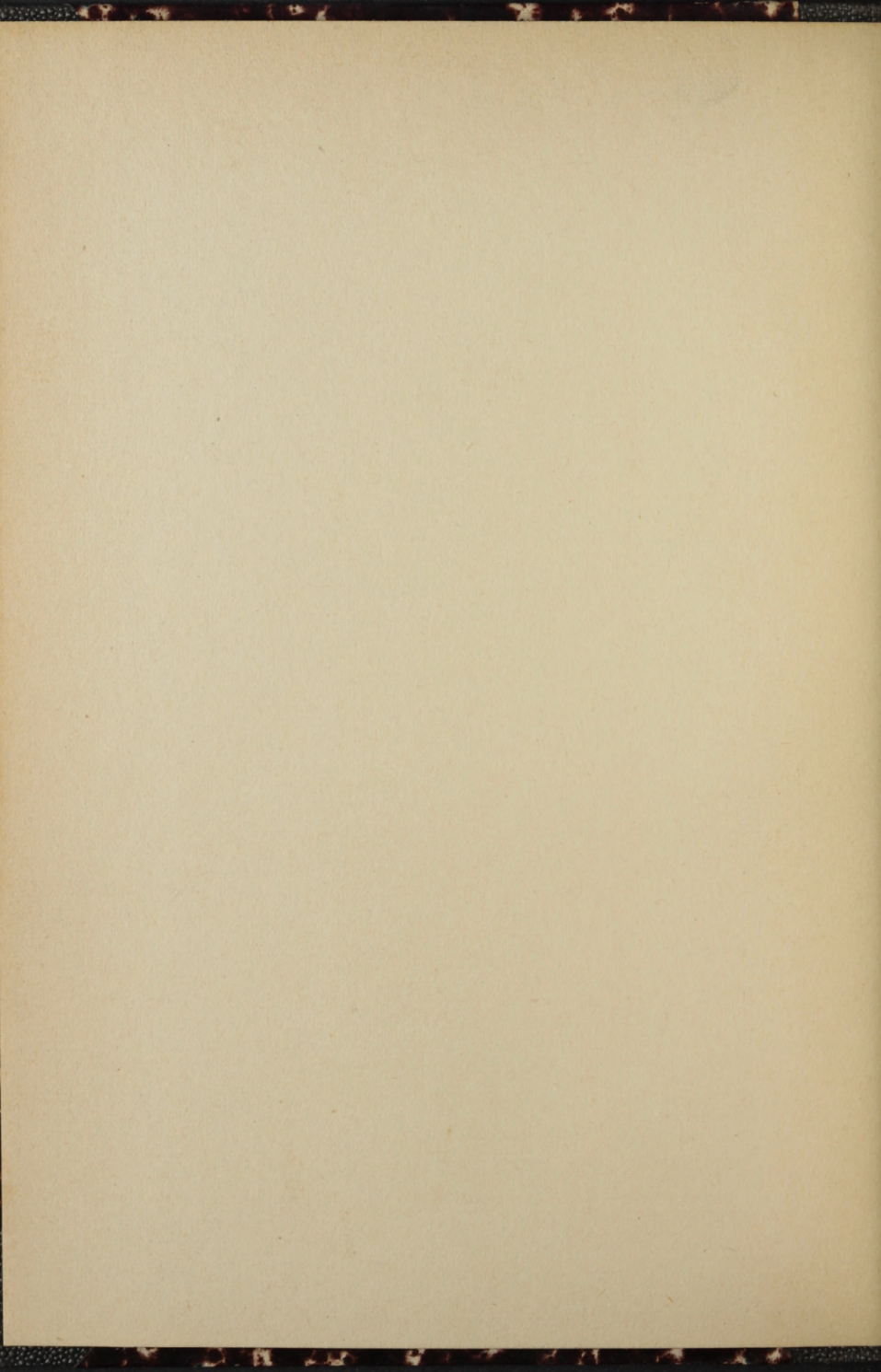

Carl Duusmann

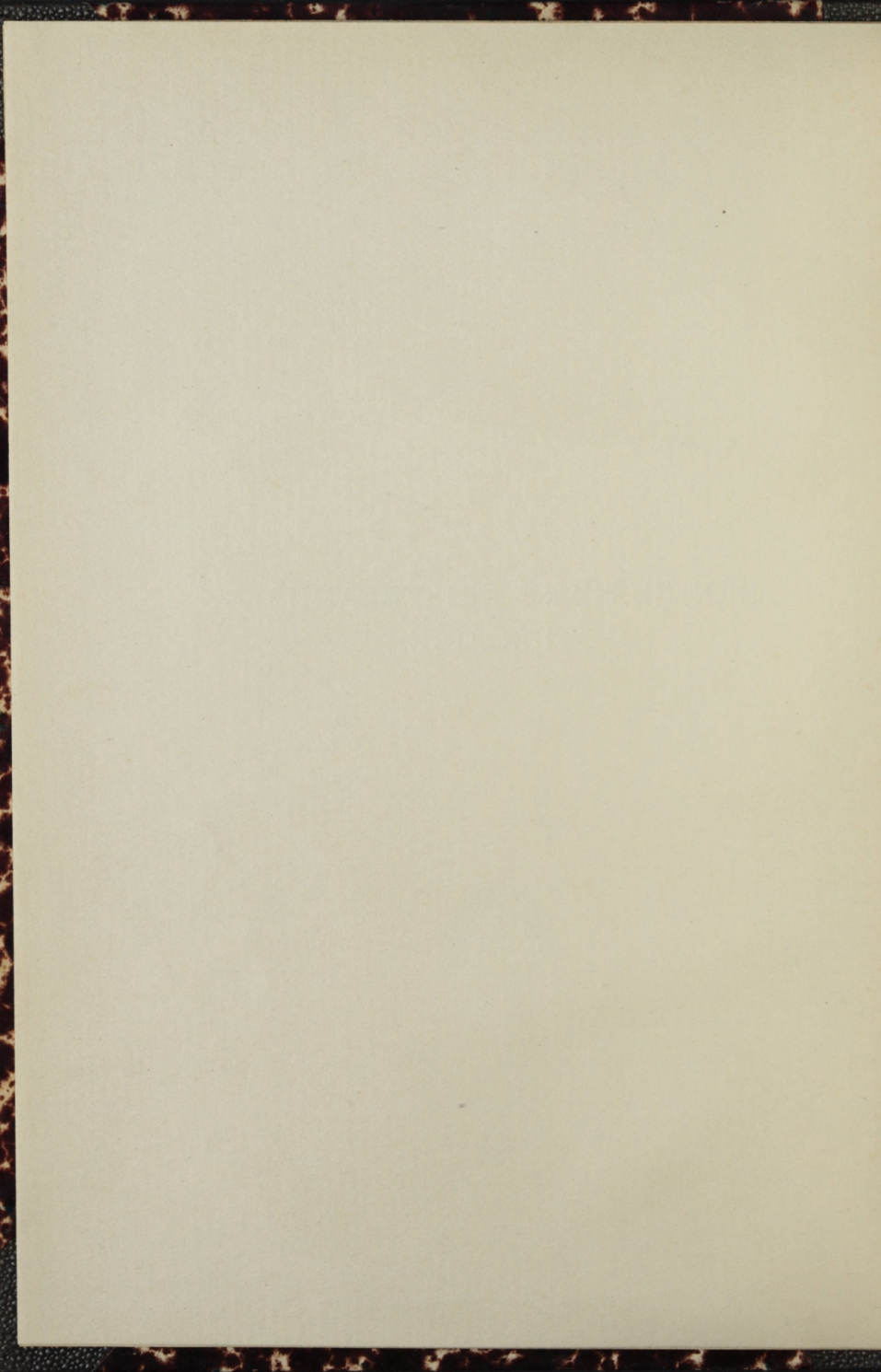
418. 1935

**DEN RUSSISKE
KEJSERFAMILIES
TRAGEDIE.**

DEN RUSSISKE KEJSERFAMILIES
TRAGEDIE

CARL MUUSMANN

DEN RUSSISKE KEJSERFAMILIES
TRAGEDIE

FRA VINTERPALADSET TIL PETER-PAULS FÆSTNINGEN

V. PIOS BOGHANDEL - POVL BRANNER
NØRREGADE - KØBENHAVN - MCMXVII

KROHNS BOGTRYKKERI

DET største, mest effektfulde Drama under denne Krig er den russiske Czars Afsættelse og hans senere Fængsling sammen med hans Familie.

De store Slag unddrager sig ved deres Kæmpedimensioner de tilvante Forestillinger og gør derfor i Øjeblikket mindre Indtryk paa Publikum, end man i Virkeligheden skulde tro.

Det er Episoderne, de enkelte Udsnit, Soldaterbrevene, som bedst forstaas, og saa — de menneskelige Sørgespil.

Til disse hører i første Række Czarens Afsættelse: Igaar Selvhersker over alle Russere og Verdens rigeste Mand, idag en interneret Fange, der er skilt fra sine Nærmeste, og som maa nøjes med, hvad Opsynet vil tilstaa ham.

Igaar Czar Nikolai den anden, Bærer af Alverdens Titler og Ordener, idag slet og ret: Hr. Romanof.

Dette Drama, der i sin letforstaaelige Illustration til Livets og Lykkens Omskiftelser staar i Klasse med Ludvig den sekstendes, Napoleon den stores og Napoleon den tredies Tragedier, har sikkert i høj Grad sat det brede Publikums Fantasi i Bevægelse. Men indtil nu har man ikke faaet nogen samlet Fremstilling af, hvad der egentlig skete i de bevægede Martsdage.

Grunden er simpelthen den, at man i Rusland ikke skænkede Czarens Afsættelse større Opmærksomhed. Man

var udelukkende optaget af det Nye, der fulgte efter, og Korrespondenterne lod sig enten smitte heraf eller fik slet ikke Lov til at sende Meddelelser ud, der angik Kejserfamilien og dens Skæbne.

Af det mægtige Drama, som kun er bleven meddelt i enkelte Brudstykker, skal her forsøgsvis gives en Oversigts-Fremstilling paa Grundlag af de lidt efter lidt fremkomne Oplysninger i russiske, engelske og franske Blade:

— Det var de første Dage i Marts 1917. Det store russiske Generalstabskvarter befandt sig i Mogilef, et Guvernement i det vestlige Rusland ikke langt fra Smolensk.

Fra Vestfronten kom gunstige Efterretninger om Franskmændenes og Englændernes offensive Operationer.

Fra Petrograd derimod lød de daglige Beretninger forholdtvis ugunstige. Der meldtes om Uroligheder og Optøjer, men Czaren, som man saa ofte havde kyst med Skræmbilleder af alle Slags, naar man havde Interesse deraf, vilde denne Gang ikke tro paa, at det var saa slemt, som Præsten prædikede. Han antog stadig, at man stod overfor en af de sædvanlige Revolter, der før var bleven kvalte i Fødselen af Politi og Militær.

Mindst af alt drømte han om en stor Revolution midt under Krigen, da han i hvert Fald maatte være i fuld Sikkerhed i sit Hovedkvarter omgivet af sine Generaler og Soldater, der end ikke i lange Tider havde lidt noget militært Nederlag.

Saa kom der et Telegram fra Ministerpræsident, Prins Galitzin, der var Czarens og det gamle Regimes haand-gangne Mand. Han forlangte, at man skulde give ham en udvidet Myndighed eller, at man i hans Sted skulde udnævne en Militærdiktator, der kunde gøre Ende paa den gærende Uro.

Midlet var saa gammelkendt, jævnt og ligetil, at man ikke betænkte sig et Øjeblik. Man sendte straks et Tele-

gram til Ministerpræsidenten, at hans Ønske var opfyldt, og samtidig telegraferede man til Petrograds Militærgovernør, General Khabalof, at han skulde gribe til de strengeste Forholdsregler til Ordenens Opretholdelse.

Dermed troede man, at den Sag var klappet og klar.

Fra Indenrigsminister Protopopof kom der da ogsaa daglige Chiffermeddelelser til Czaren med beroligende Meddelelser. Ministeren, der iøvrigt selv var ført bag Lyset, forsikrede Monarken om, at den Uro, der for Øjeblikket herskede, kun hidrørte fra de akademiske Kredse og fra Adelen, medens hele Folket ubrydelig stod sammen med Kejserdømmet og deres »lille Faer«. Saa længe Czaren kunde støtte sig til *Folket* og *Hæren*, var der derfor ingen Fare.

Ogsaa Kejserinden, der altid havde øvet en stærk Indflydelse paa Czaren, sendte daglig Breve, i hvilke hun paa det mest indtrængende raadede sin Gemal fra at gøre nogensomhelst Indrømmelse. Med Revolutionen vilde det ikke blive til noget: »Man tør ikke!« det var det beroligende Omkvæd, som man stadig lod Czaren høre, og som man vistnok ogsaa selv troede paa i Petrograd og Czar-skoje-Selo, hvor Kejserinden opholdt sig.

Imidlertid sendte General Alexeief, der prøvede paa at indtage en korrekt Stilling indenfor de forskellige Autoriteter, hver Dag en Rapport til Czaren med Referat af de Depecher, som han modtog fra Dumaens Præsident.

Endelig den 12te Marts fik Kejseren det bestemte Indtryk, at han vistnok blev narret eller bragt paa Vildspor af uheldige Raadgivere. Han traadte pludselig ud af sin tidligere apathiske Ligegyldighed, og han gav Ordre til, at man straks skulde bringe ham til Czarskoie-Selo, for at han personlig af Præsident Rodzianko kunde faa at vide, hvad det var, der havde vakt »Dumaens Ophidselse«. Han gav sit Følge Ordre til at holde sig parat til Opbrud.

De fleste var glade ved Udsigten til at komme en lille Tur til Hovedstaden. Ingen kendte den virkelige Sandhed, og ingen forberedte sig paa at møde en Fare, men kun paa at tilbringe nogle morsomme og behagelige Dage mellem Slægt og Venner, medens den lille politiske Misforstaaelse blev klaret.

Ogsaa Czaren var tillidsfuld. Han var glad over, at han endelig havde taget sin selvstændige Beslutning, og han nærede ingen Tvivl om, at naar han fik talt personlig med Oppositionens Ledere, vilde det hele hurtigt være i Orden.

Czaren havde altid haft større Evne til Forhandling med utilfredse Elementer end med sine egne ansvarlige Raadgivere, der ofte irriteredes over ikke at kunne faa et bestemt Svar, medens denne hans Optræden af Oppositionen blev udlagte som en halv Indrømmelse.

Just som man var travlt beskæftiget med at gøre alt i Stand til Opbrud, kom der imidlertid en meget alarmerende Depeche fra selve Kommandanten i Czarskoje-Selo. Han meddelte, at Hovedstaden var i stærk Bevægelse, og at Befolkningens Ophidselse medførte Fare for Slottets Beboere. Han anmodede derfor Czaren om at komme straks.

Telegrammet gjorde det dybeste Indtryk paa Nikolai den anden. Hans Hustru og Børn var altsaa truede!

Han forstod, at dette var Revolution. I den vildeste Hast gjorde man sig klar til Afrejse, og medens den største Nervøsitet havde bemægtiget sig det nu alvorlige og ængstelige Følge, skyndede alle paa Forberedelserne, for at man saa hurtig som mulig kunde komme til Czarens Hjem, inden det var for sent.

Efter at Alarmtelegrammet fra Czarskoje-Selo var ankommet, drev ogsaa Czaren personlig af al Kraft paa Afrejsen.

For første Gang i lange Tider var han fuldt optaget af Øjeblikkets Begivenheder.

Store havde de været under denne Verdenskrig, og ofte havde de været skæbnesvangre, men de havde ikke gjort stærkere Indtryk paa Kejseren.

Der var her i hans Karakter en Mærkelighed, der til Tider med Urette er bleven opfattet som Hjerteløshed.

Det er oftere bleven berettet, hvorledes det slet ikke afficerede den unge Czar, da man den 30te Maj 1896 meddelte ham, at flere Tusind Mennesker var omkomne i Trængslen under Folkefesterne paa Chodinski-Sletten nogle Dage før Czarparrets højtidelige Kroning i Moskva den 26de Maj.

For et overtroisk Gemyt — og Czaren har altid været overtroisk — kunde det iøvrigt udlægges som et meget uheldigt Varsel, at det netop var paa samme Dag — den 30te Maj 1770 — at der fandt lignende store Ulykker Sted i Paris i Anledning af Ludvig den sekstendes Bryllup.

Men naar Czar Nikolai ikke reagerede med ubeher-skede Smertensudbrud, da han fik Efterretningen, saa laa det ganske sikkert i, at altfor voldsomme Sindsbevæ-gelser afstumpede ham indtil Sløvhed.

Da Meddelelsen kom om den forfærdelige Katastrofe den 27de Maj 1904 i Tsushima-Strædet, ved hvilken hele den russiske Østersøeskadre blev knust af Japanerne, viste Kejseren den samme tilsyneladende Ligegyldighed. Han gik, uden at spørge om nærmere Enkeltheder, ned for at spille Tennis i Slotsparken.

Ogsaa her maa man gaa ud fra, at Begivenheden over-vældede ham og ved sine kæmpemæssige Dimensioner satte hans Hjerne ud af Funktion.

Anderledes, naar det gjaldt Familiebegivenheder. Disse kunde bringe ham i den stærkeste Affekt, fordi de meldte

sig ganske anderledes forstaaelige og overskuelige for denne Mand, der var født til at være Husfader.

Og nu erfarede Czaren altsaa, at den Familie, som han troede i Sikkerhed hjemme, truedes af Farer saa store, at de mindede om de frygteligste Episoder, som han kendte fra Historien.

Derfor var Czaren saa hidsig efter at komme afsted for at kunne staa ved Siden af sin Hustru og sine Børn i Katastrofens Stund, især da Tronfølgeren var syg.

Havde alt nu været i den Orden, som det burde være, ved den russiske Kejsers Hovedkvarter, saa kunde han være afrejst allerede den 12te om Eftermiddagen til Czar-skoje-Selo, og var han indtruffet der i rette Tid, saa havde meget maaske set anderledes ud.

Men enten var alt nu ikke som det burde være, hvad der er højst rimeligt, eller ogsaa var der hemmelige Kræfter i Bevægelse, hvad der ikke er udelukket.

Nok er det i hvert Fald at konstatere det Faktum, at man ikke kom afsted før den 13de Marts om Morgenens mellem 4 og 5.

Der var da bleven sammenstillet to store Ekstratog.

Det var en Forholdsregel, som man altid havde fulgt lige siden den frygtelige Jernbaneulykke ved Borki den 29de Oktober 1888, der nær havde kostet hele Kejsersfamilien Livet.

Den Gang viste iøvrigt ogsaa Alexander den tredje en næsten forstenet, apathisk Ro, som blev betragtet som Koldblodighed.

Naar man lod to Tog ekspedere omtrent samtidig, saa var det efter det samme Princip, som lader den spanske Hofetikette fordre, at der altid kører en Ekvipage foran Kongens.

I det første Tog, der gælder som en Art Lynafleder, kørte nemlig hele Hofetaten og Tjenerskabet, medens

Czaren selv fulgte umiddelbart efter i det andet; for hvilket alle Farer saa at sige var opsugede af det forreste.

Czarens Ordre lød paa, at begge Tog skulde køre over Tosno ad den mindre trafikerede Linie Smolensk-Vjasma til Banegaarden ved Czarskoje-Selo.

Afsted fo'r Togene med Lynets Fart, medens det ene løb lige i Hælene paa det andet.

Man standsede ved Stationen Likkoslavi for at tage Vand ind.

Her meddeltes det, at der var indtruffet et Telegram fra Stationsforstanderen paa Nikolaj-Banegaarden i Petrograd, der gav Togføreren Ordre til at forandre Rute og at køre lige til Hovedstaden.

Ogsaa her skete der imidlertid en udviklingsforstyrrende Begivenhed.

Det kejserlige Tog førtes af Paladskommandanten, General *Vojeikof*, der hørte til Czarens allernærmeste Fortrolige, som kun var vant til at modtage Befalinger direkte fra sin høje Herre.

Da denne nu havde lagt sig til Hvile, vilde han ikke genere ham, hverken med den mærkelige Besked eller med et Par Depecher, der var stiledede til Czaren personlig, og af hvilke den ene stammede fra *Rodzianko*, den anden fra General *Alexeief*. Han gav derfor Ordre til, at man uden Hensyn til Stationsforstanderens Telegram skulde fortsætte Rejsen i den af Czaren befalede Retning, samtidig med, at han lagde de to Depecher til Side for at overrække Czaren dem paa et mere belejligt Tidspunkt.

Saa satte Toget sig atter i Bevægelse, og man naaede til Stationen Malaia Vishera.

Her var der hejst Stoppe- og Faresignal. Stationsforstanderen havde modtaget Telegram om, at det forreste Tog var bleven standset af Oprørerne, saa at det var umuligt at passere.

For General Voieikof, som for sent erkendte Situationens Alvor, var der altsaa ikke andet at gøre end at vække Czaren og saa godt som muligt forklare ham, hvad der var paa Færde: man kunde ikke fortsætte Rejsen til Czarskoje Selo, da Jernbanelinien var i de Revolutionæres Hænder, og de Tropper, der tilhørte Petrograd-Garnisonen, havde gjort Oprør og var gaaet over til Regeringens Modstandere.

Czaren syntes imidlertid straks at forstaa Situationen. Medens Taarerne strømmede ned over Kinderne paa ham, sagde han hulkende:

— Dersom Folket ønsker det, saa vil jeg abdicere og trække mig tilbage til Livadia!

Slottet Livadia paa Krim, hvor Alexander den tredje døde, er hele Kejserfamiliens Yndlingsopholdssted, og mod dette vendte Czarens Tanker sig derfor straks i dette Øjeblik, medens han udmalede sig Lykken ved at kunne være Privatmand.

Umiddelbart efter tilføjede han dog hurtig som en Art Betingelse:

— Det vil sige, hvis min Hustru og mine Børn bliver frelst! Ja, saa tager vi til Livadia og lever der i Fred og Ro.

Med disse Ord gik Czaren i den højeste Ophidselse ud paa sin Waggons Platform for at skjule sin Bevægelse. Hans Flag-Admiral *Nilof* ledsagede sin Herre.

Medens Kejser Nikolai stod ude paa Hoftogets Platform for at prøve paa at samle de forvirrede Tanker i Ensomhed og fri Luft, var der atter mange forskellige Kræfter i Bevægelse.

Forvirringen i Hofpersonalet var almindelig, thi enhver, ogsaa den, som maaske i sit stille Sind oftere havde været imod Czardømmet, forstod, at det var hans egen Eksistens og Frihed, ja, hans Liv, der var i Fare.

Dette pragtfulde Hoftog, om hvis Luksus og Overdaadighed der i Publikum havde dannet sig saa mange Legender, og som var forsynet med en hel Række Saloner og Udenomsbekvemmeligheder af raffineret Komfort, var nu bleven forvandlet til en Karre, som maaske kørte lige til Skafottet.

Alle, der var med, vilde komme til at dele Skæbne med Czarfamilien, fra hvilken de ikke længere kunde skille deres Sag.

Nervositeten og Uroen forhøjedes ved, at man intet-somhelst kendte til det første Hoftogs Skæbne udover, at det var faldet i de Revolutionæres Hænder.

Men hvorledes havde disse behandlet Passagererne?

Pludselig midt i den almindelige Forvirring dukkede et Navn frem: *General Russky*.

Generalen havde sit Hovedkvarter i Pskof (Pleskau), der ligger i Guvernementet af samme Navn ved Floden Welikaja tæt op til Guvernementet Petrograd. Her er et Knudepunkt for Banelinierne Petrograd—Warschau og Petrograd—Riga.

Til denne gamle, en Gang historiske By, om hvilken der er bleven udkæmpet mange Kampe, var Passagen fri. Det besluttedes derfor at vende om og dampe tilbage til denne Station. Paa *hvis* Initiativ og med *hvilken* Hensigt det skete er ikke oplyst, men da man meddelte Czaren den trufne Beslutning, syntes han at være meget tilfreds. Ydmygelsen ved at rette sig efter Ordren fra Petrograd om at tage direkte til Hovedstaden var i hvert Fald undgaaet.

Men maaske var der opnaaet endnu mere.

Der var i hvert Fald vundet Tid.

Czaren gik atter ind i Toget og tog Plads i sit Arbejdsrum. Der blev han siddende ubevægelig, medens Hjulene vedblev at hamre under ham.

Jo mere Czaren tænkte over Situationen, desto mere tilfreds blev han med den Maade, paa hvilken den uventet havde udviklet sig.

Hvis Kejsertoget ikke var blevet stoppet i rette Tid, vilde det have faaet samme Skæbne som det forudgaaende Train, og maaske vilde de Revolutionære i den første Ophidselse have ladet sig henrive til Voldsomheder, der vilde være gaaede ud over ham selv og hans Omgivelser.

Situationen kunde have udviklet sig til Katastrofe.

Nu var man imidlertid paa Vej til General Russkys Hovedkvarter.

General Russky hørte ikke til *de* overordnede Officerer, der saaledes som Kuropatkin og Rennenkampf havde et mere eller mindre godt Navn fra den russisk-japanske Krig. Han var en forholdsvis ny Mand, der, selv naar det var gaaet galt, altid havde forstaaet at bevare sine Soldaters Tillid. Han nød stor Popularitet imellem *dem* saavel som i *Befolkningen*, men man havde nu faaet en Mistanke om, at han nærede mere demokratiske Anskuelser, end man strengt taget brød sig om, og at han havde staaet i Forbindelse med Oppositionens ledende Mænd.

Men dette var jo i Øjeblikket kun en Fordel. Han var netop derfor vel egnet til at være den mæglende Mellemmand, og Czaren følte sig i hvert Fald med god Grund sikker paa dette: han vilde personlig aldrig udsætte sig for Overlast ved at mødes med en af sine Generaler, der endnu havde fuld Myndighed over sin Hær.

Langsomt sled Dagen sig hen, medens han i det luksuøst udstyrede Tog sad sløv og lammet midt mellem Haab og Frygt.

Endelig om Aftenen den 14de Marts Klokken 8 naaede

man til den store, svagt oplyste Banegaard i Pskof, medens man spejdede fra alle Vinduer.

General Russky, der var bleven underrettet telegrafisk, stod paa Perronen i Uniform, ledsaget af sin Stab akkurat som tidligere, naar han mødte frem for at hilse paa sin høje Krigsherre.

Ved dette Syn var det, som om Czaren vandt hele sin Selvtillid tilbage. Han lod Generalen komme ind i Vognen og hilste paa ham med sin sædvanlige Hjertelighed, men med et let Anstrøg af Bitterhed i Stemmen, som rettede han skjulte Bebrejdelser imod ham for hans Optræden.

Derefter gav Czaren sig til at diskutere hele den foreliggende Situation, medens Russky kun gjorde korte Bemærkninger, der skar som skarpe Knive gennem de mange Ord. Generalen havde ved telefonisk Samtale med Rodzianko fra Time til Time faaet Underretning om, hvorledes Begivenhederne i Petrograd udviklede sig med rivende Hast.

Czaren, der straks i Overrumplingens Øjeblik havde været parat til at abdicere og til at trække sig tilbage til Livadia, syntes imidlertid slet ikke at ville forstaa sin Underordnedes Ord. Pludselig sagde han med en bred, gavmild Haandbevægelse, som var det et stort Offer, han bragte.

— Godt, Deres Ekscellence! Naar Forholdene har udviklet sig saaledes, saa er jeg rede til at give Folket et parlamentarisk Ministerium!

Men General Russky svarede kort og koldt, idet han dog stadig bevarede den ydre Ærbødighed:

— Det er utilstrækkeligt, Deres Majestæt! Deres Majestæts Beslutning kommer for silde og en saadan Indrømmelse er nu uden Betydning.

Czaren svarede ikke. Han var atter bleven fuldstæn-

dig lammet af det Indtryk, som disse Ord gjorde paa ham, og som lod ham se Situationen i hele dens nøgne Frygtelighed.

— Hvad raader De mig til, Hr. General? spurgte han.

— Til at abdicere, Deres Majestæt! svarede Generalen med et Buk.

Det var imidlertid bleven sent, og der var ikke mere at gøre paa denne Tid af Døgnet.

Czaren trak sig tilbage i sit Tog, der blev holdende paa Banegaarden.

Det blev bestemt, at Russky saa tidlig som mulig om Morgenen skulde konferere telefonisk med Rodzianko.

Det blev en uhyggelig Nat! Czaren og hans Følge blev i Toget. Nikolai den anden var atter traadt ind i sin sædvanlige Utilgængelighed. Urolig gik han op og ned i sit rullende Palæs Arbejdsrum eller prøvede paa at finde lidt Hvile paa en Sovesofa.

Men han talte ikke, om hvad der var sket, og han spurgte ikke nogen af sine Omgivelser til Raads. Han ventede; ventede kun, og Ventetiden syntes ham uendelig lang, til Trods for, at General Russky, der sikkert selv var ligesaa nervøs som sin Herre, saavist ikke forhalede Tiden.

Allerede Klokken 4 om Morgenen den 15de Marts stillede han ved Telefonen for at konferere med Rodzianko.

Det blev en lang og meget vigtig Konference, som en Gang vil faa en fremragende Plads i Historien.

I to Timer varede denne mærkelige Traadsamtale, der førtes uden Vidner fra nogen af Siderne.

General Russky gav et Billede af Czarens Sindstilstand og Optræden med Tilføjelse af, at han havde raadet Majestæten til at abdicere.

Rodzianko meddelte paa sin Side, at han gennem Overkommandoen paa Nordfronten havde modtaget Te-

legrammer om, at de to ledende Generaler *Evert* og *Brussilof* ligeledes havde tilraadet Kejserens Abdikation.

Hermed var Hovedet slaaet paa Sømmet.

Nikolai den anden var ikke blot svigtet af sit Folk men ogsaa af Hæren og dens øverste Ledere, og dette sidste Slag var saa meget haardere, som han selv havde ladet sig gøre til Øverstbefalende, efter at han havde fjernet sin dygtige og myndige Onkel *Nikolai Nikolaievitsch*.

Da General Russky mødte hos Czaren og afgav sin Rapport, sank Kejseren atter sammen og erklærede sig for anden Gang villig til Abdikation. Men denne Gang talte han ikke om at rejse som Privatmand til Livadia med sin Familie.

Nej, denne Gang stod han mere forberedt paa, hvad der vilde ske, og denne Gang var han bestemt paa kun at ville vige Skridt for Skridt.

I de ensomme Ventetimer var han kommet til det Resultat, at han selv burde forsvinde i Mørket, men at han havde en historisk Forpligtelse til at bevare Ruslands Trone for — sin Søn.

Hvilken Rolle havde denne Søn ikke spillet i hans Liv.

Gennem Aaringer havde han utaalmodig ventet paa ham, medens det kejserlige Ægteskab kun velsignedes med smaa Storfyrstinder. Først *Olga Nikolaievna* 1895, saa *Tatjana Nikolaievna* 1897, saa *Maria Nikolaievna* 1899 og endelig *Anastasia Nikolaievna* 1901.

Czarparret havde omtrent opgivet alt Haab om en mandlig Arving til Trods for, at man ofte ligefrem havde kompromitteret Hoffet ved den Maade, paa hvilken man favoriserede Svindlere og Spekulanter, som havde forstaaet at bibringe Kejserinden den Tro, at de kunde skaffe hende en Søn.

Mest berygtet i Folkemunde var den mystiske Læge Philip, der vilde opnaa sit Resultat ad spiritistisk Vej.

Da den ogsaa her i København saa kendte Chef for det hemmelige russiske Politi *Ratsjkowsky* tilsidst afslørede ham, var den eneste Tak, han fik, den, at han faldt i Unaade og blev forflyttet til Kief.

Man kan da forestille sig den Jubel, der herskede ved Hoffet i det daværende St. Petersburg, da Kanonerne fra Kronstadt Fæstningen den 30te Juli 1904 kunde melde, at Kejserinden havde født Rusland en Tronarving, som i Daaben fik Navnet Alexei Nikolaievitsch, og som endnu i Vuggen fik Patent som »Hetman over alle Kosakker« og Chef for Regimentet »Ataman«.

Ligesom Napoleon den tredies Søn, »Kejserprinsen«, kom til Verden under Krimkrigen og derigennem blev en Art Symbol for den Fred, der kort efter sluttede den, saaledes var Alexei født midt under den russisk-japanske Krig.

Men Fred syntes ikke at skulle være i hans Følge.

Allerede, medens han var ganske lille, rystedes Rusland første Gang af Revolutionen, der truede med at omstyrte Kejsertronen. Men det lykkedes at finde en Sikkerhedsventil til Udløsning af den altfor voldsomme Spænding gennem »Dumaen«.

Den lille Tronfølgers eget Liv var ogsaa fuldt af allehaande Katastrofer. Der blev fortalt de mærkeligste Historier om alle de Attentater, han havde været Genstand for saavel i Parken i Czarskoje Selo som ombord paa Kejser-Yachten i den finske Skærgaard. Den mest fantastiske Version gik ud paa, at man havde set Lejlighed til at lemlæste ham saaledes, at *han* i ethvert Fald umulig i Fremtiden vilde kunne faa en Arving.

Et Faktum syntes det dog at være, at Storfyrsttronfølgeren var et svageligt Barn, der led af forskellige Sygdomme.

Og disse Sygdomme blev skæbnesvangre for Hoffet,

fordi enhver, som mentes at kunne helbrede dem, fik politisk Indflydelse. Først en Munk fra et Kloster i Thibet; saa Broder *Illiodor* og tilsidst den meget omtalte *Rasputin*, der øvede en saa mystisk Magt over Czaren, og hvis Mord var det store Uvejrs første Stormvarsel.

Rasputins hemmelighedsfulde Kraft beroede inderst inde paa, at han virkelig syntes at have en heldig Indflydelse paa den lille Alexeis Sygdom, og denne Opfattelse bestyrkedes yderligere, da Barnet under en Rejse, som Rasputin blev nødt til at foretage, fik et Tilbagefald.

Da Verdenskrigen brød ud, viste Tronfølgeren sig til almindelig Forbauselse som en tilsyneladende rask Dreng. Han var altid sammen med Faderen og mødte ved hans Side i sin Kosak-Hetmanuniform ved Parader og Revuer.

Det fortæltes i de russiske Blade, at denne Verdenskrigens yngste General var meget populær i Hæren.

Og det er rimelig nok, naar man husker paa, hvor elsket Børn er af de menige Russere.

Paa alt dette havde Czaren tænkt i de oprivende Timer, medens General Russky i Telefonen konfererede med Rodzianko.

Og da han nu for anden Gang erklærede sig villig til at abdicere, tilføjede han:

— Men Abdikationen gælder kun *mig* personlig.

Som den Militær, General Russky var, fandt han dette fuldt ud i sin Orden, og han afsendte et Telegram til Rodzianko, i hvilket han meddelte, at Czaren var villig til at abdicere med det samme til Fordel for Tronfølgeren Alexei.

Nikolai den anden følte sig efter dette baade lettet og beroliget. Han havde bragt sig selv som Offer for

Folkets Vilje, men han havde sikret Ruslands Trone for sin Søn og sit Hus i Fremtiden.

Netop i det Øjeblik, da Czar Nikolai den anden delvis frivillig havde abdiceret til Fordel for sin Søn, skete der imidlertid noget, der helt forandrede Situationen.

Der kom et nyt Telegram, denne Gang fra Eksekutiv-komitéen i Petrograd!

Her var de første Uroligheder udbrudt Torsdag den 8de Marts om Eftermiddagen, fra hvilken Dato man derfor bør regne den nu fuldbyrdede Revolution.

Store Skarer drog gennem Forstæderne, medens de under Raabet: Brød! Brød! stormede Bager- og Slagter-butikerne.

I Arbejderkvarteret bredte der sig samtidig et Rygte om, at de store Putilof-Værker var bleven lukkede, og at 600 Arbejdere var bleven arresterede med en hidtil ukendt Brutalitet.

I Nattens Løb steg Ophidselsen, og den 9de Marts genlød hele Petrograd af Raabet: Brød! Brød!

Det var dog stadig ikke Revolution, thi endnu var der ikke gaaet Politik i Bevægelsen.

Mere og mere trækker Mængden sig imidlertid sammen paa Pladsen omkring Kasan-Katedralen, medens det til Tænderne væbnede Politi halvt ironisk ser til fra sine velnærede Heste.

Hist og her dukker de frygtede Kosakker frem. Men det er ikke de samme Kosakker som dem, der i Oktober 1905 piskede Mængden ned med deres berygtede Nagai-kier. Undertiden veksler Soldater og Befolkning et forstaaende Blik.

Dog Dagen gaar atter til Ende under smaa Sammenstød, og en ny Nat bryder frem, i hvilken den egentlige Grund lægges til Revolutionen. Arbejderne samler sig

til hemmelige Møder for at vælge deres Førere til den forestaaende Kamp.

Samtidig ruster Autoriteterne sig til at optage denne med fuld Kraft. Indenrigsminister *Protopopof*, under hvem Politiet sorterer, og som har gjort sig til den mest forhadte Mand i det russiske Rige, anbringer skjulte Mi-trailløser i Kaserner, Kirker, Hoteller og Privathuse.

Derefter telegraferer han til Kejserinde Alexandra i Czarskoje-Selo:

— Jeg garanterer for Hovedstadens Sikkerhed og for de oprørske Banders Opløsning.

Kejserinden læder dette Telegram gaa videre til Czaren.

Straks den 10de Marts om Morgenens viser Regeringen, at det er dens Hensigt at gaa frem med haard Haand. Skønt den senere Krigsminister *Goutchkof* — der nu allerede er gaaet af, — indstændig fraraader det, opretholder man dog de foretagne Arrestationer. Alle Broer besættes med Militær, navnlig Liteiny-Broen, der forbinder Petrograds Hovedgader med Arbejderkvarterene.

Omkring denne Bro er der om Morgenens samlet 30,000 Mennesker.

Kosak-Kordonen gør kun svag Modstand og begynder at fraternisere med Mængden for tilsidst med et lidt skadefro Blink i Øjet at trække sig tilbage og overlade Valpladsen til Politiet.

Et Øjeblik er der Ro. Men nu begynder Mængden ganske sejt og langsomt at presse mod Politihestene. Luften fyldes af dragne Sabler og svungne Nagaikier. Saa falder der et Skud. En Politiofficer styrter dødelig saaret af Hesten, medens Sneen drikker hans Blod.

Den første lille Forpostfægtning er udkæmpet; men endnu er det ikke bleven til Slag.

Søndag den 11te Marts oprinder.

Man véd, at Søndagene har været skæbnesvangre i Ruslands moderne Historie.

Politiet har trukket sig tilbage.

Hele Hovedstaden er omdannet til en militær Lejr. Alle Huse og Porte er fulde af Soldater, og stadig hører man mod Stenbroen Lyden af Hestes Trampen og Patrouillernes taktfaste Skridt.

I smaa Flokke lister Arbejderne frem til Byens Centrum, og pludselig samler de sig i en Procession, der synger gravalvorlige, revolutionære Sange, og som standser Sporvogne og Drosker paa deres Vej.

Billedet begynder i uhyggelig Grad at minde om hin »røde Søndag«, den 9de Januar 1905, da Soldaterne skød paa den Procession, som bevægede sig frem mod Vinterpaladset.

Resultatet var: 400 Døde og Saarede, medens Mængden brød ud i Klageraab: »Vi forlangte Brød, og Czaren gav os Bly!«

Henne paa Snamenskaia-Pladsen er en Flok Revolutionære begyndt at vælte Alexander den tredies massive Bronze-Rytterstatue.

Officererne giver med koldt Blod Ordre til at affyre en Salve.

Men saa sker det, at nogle Kosakker pludselig med deres Sabler falder over en Politikommissær, der har saaret en Arbejder.

Det er det første Tegn paa den skjulte Solidaritet, der er begyndt at udvikle sig mellem Arméen og Folket.

Og nu følger det Utrolige: Fjerde Kompagni af Pavlovsky-Garden, der er stiftet som særlig Czar-Vagt af Paul den første efter Frederik den stores Monster, gaar over til Mængden, og med en Regn af Kugler overdænger det et

andet Kompagni, der rykker frem sammen med civile Opdagere.

Men hurtigt er denne begyndende Militærrevolte kvalt i Fødselen. De oprørske Soldater afvæbnes og føres til Kaserneerne, hvor 1500 Mand ved Standret dømmes til at skydes.

Man vil drukne Revolutionen i Blod.

Dagen gaar til Ende, medens man overalt sanker Døde og Saarede op, og alle Teatrene om Aftenen opfører Komædie og Ballet som sædvanlig.

Men straks Mandag Morgen den 12te Marts forstaar alle, at denne Dag er den afgørende.

Regeringen har givet Ordre til at gaa frem uden Skaansel; alle Opdagere og Gendarmer er bleven klædte militært.

Det er General *Khabalof*, der fører Kommandoen i sin Egenskab af Petrograds Militærguvernør. Men han forstaar hurtigt, at han ikke kan stole paa alle Soldaterne.

Da falder de afgørende Skud, der bliver bestemmende for Revolutionen. Paa Kasan-Pladsen giver Kaptain *Lachkevitsch*, der senere blev skudt af sine egne Folk, Ordre til paa nært Hold at fyre paa en Flok Arbejdere.

Loddet er kastet, Hæren har taget sit Parti.

I fuldstændig Orden, som gjaldt det en Parade, marcherer det volhyniske Regiment, for hvilket Czaren er Oberst, medens Tronfølgeren er Løjtnant, ud af sin Kaserne, tager Opstilling og forlanger at forene sig med Folket.

Mængden tøver imidlertid med at gaa frem.

Er dette ikke en Fælde!

Da stiller den unge Sekondløjtnant *Georges Artahof* sig i Spidsen, idet han raaber:

— Brødre, jeg er med Jer!

Her er en Fører, en Fører i Uniform, lad saa ogsaa være at han er ung og uerfaren. Han har den rette Begejstring.

Endnu veksles der Blikke, endnu holder man sig tilbage.

Saa knitrer en Mitrailleuse. Nogle Revolutionære falder, idet de raaber: Leve Friheden!

Pludselig gentages Raabet fra alle Sider, og midt gennem en kompakt Mængde af Mænd, der blotter Hovedet, og Kvinder, der vifter med Lømmetørklæderne, marcherer en Procession frem, medens det lyder fra Mund til Mund: Til Dumaen! Vi har en Officer i Spidsen.

Og nu vokser og vokser Mængden med en Lavines Hast. Udenfor Justitspaladset kommer det til en regulær Barrikadekamp, der kun forhøjer Raseriet og Begejstringen. Man føler sig som Sejrherrer, og man drager frem i to Kolonner.

Den ene gaar til den russiske Bastille Kresty-Fængslet, hvor saa mange politiske Fanger har vansmægtet, den anden til det »Tauriske Palæ«, hvor den ved en kejserlig Ukas opløste Duma endnu har sit Sæde.

Det er paa dette Tidspunkt, at man fra Czarskoje-Selo sender Czaren det Alarmtelegram, der bestemmer ham til at bryde op fra Hovedkvarteret, og nu modtager han altsaa atter et Telegram.

Det er, som nævnt, fra de nye Magthaveres Eksekutivkomité, der meddeler, at de har sendt to af sine Medlemmer til Pskof for at konferere med Czaren.

Efter at Czaren har modtaget Telegrammet fra Eksekutivkomitéen, kalder han hurtig Russky til sig og viser ham Depechen.

Generalen, der helst vil have, at de nye Magthavere selv skal ordne sig med det tidligere Statsoverhoved, føler sig betydelig lettet ved at erfare, at de allerede er i

Færd med at tage Affære. Han meddeler Czaren, at det Telegram, i hvilket han overfor Dumaen har abdiceret til Fordel for sin Søn, vel er afsendt, men at det næppe endnu er ekspederet fra Telegrafstationen. Han vil derfor straks gøre Forsøg paa at standse det, for at Czaren *frit* kan konferere med de udsendte Medlemmer af Eksekutivkomitéen. Samtidig lover Generalen at søge Forbindelse med Petrograd i Telefon for at faa nærmere Besked om, hvad Eksekutivkomitéen egentlig er, og hvad det er for to af dens Medlemmer, som man kan vente til Pskof.

Det lykkes Russky atter at faa fat i Telegrammet, der under den almindelige Forvirring ikke er afgaaet.

Czaren føler sig baade lettet og beklemt, da Generalen meddeler ham, at den Beslutning, der nu en Gang var taget og var formuleret, atter ligger i hans Afgørelses Haand.

Med Hensyn til Eksekutivkomitéen, dette mystiske Begreb, der baade vækker Nysgerrighed og Ængstelse, har Generalen erfaret følgende:

— Da Rodzianko havde afsendt de Urotelegrammer, som General Vojeikof havde »slyttet« for ikke at vække Czaren, var Stemningen i Dumaen endnu loyal, og Fordringerne lød kun paa, at man vedblivende vilde være samlet, og at man vilde have en parlamentarisk Regering.

Men fra det Øjeblik, da Revolutionens Bølge med Arbejdere og Soldater forenede som Brødre skyllede ind over Dumaen, fik denne en rødere og voldsommere Karakter.

Den første Politiker, der gav Stikordet, var den socialistiske Deputerede Kerensky, der uden Frakke og Hat i 14 Graders Kulde bød de indtrængende Folkemasser Velkommen.

Med Begejstring løftede Soldaterne ham op paa deres

Skuldre og bar ham, ledsaget af Arbejdernes jublende Skarer, atter ind i det tauriske Palæ.

Man kunde kalde det et Triumftog.

Men det rummer alligevel en Ironi.

Manden deroppe i »Guldstolen« paa Soldaternes Skuldre var i Virkeligheden ligesaa magtesløs som Czaaren paa Tronstolen.

Al Autoritet var i dette Øjeblik sat ud af Funktion, medens Sale og Lokaler oversvømmedes af Arbejdere, Soldater, Studenter af begge Køn, Skoleungdom og Gaddens løse Eksistenser.

Næsten alle bar Vaaben!

Overalt holdt man Møder, medens man særlig grupperede sig om de oppositionelle Førere: Milukof, Chulgin, Rodzianko, Kerensky, Goutchkof og Karaulof.

Alle de store politiske Spørgsmaal diskuteredes hulter til bulter: Et nyt Rusland, Amnesti og Jordens Fordeling, samtidig med, at der indløber den ene sensationelle Meddelelse efter den anden: Nu er Justitspaladset stukket i Brand; nu er Arsenalet stormet; nu er selve Peter-Pauls Fæstningen bleven besat af de Revolutionære, der har aabnet Fangecellerne.

Og nu begynder de Befriede at indfinde sig! Medens de fortæller om deres Lidelser, blusser Hadet og Gengældelsesfølelsen hos Tilhørerne. Der foranstaltes en formelig Klapjagt paa alle det gamle Regimes Haandlangere fra Ministrene ned til de menige Politibetjente.

En Kvinde hidser Mængden til Raseri ved at svinge med et halvt, blodigt Menneskekranie, der bærer en Hue, der er gennemhullet af Mitraillose-Kugler.

Repressalierne er forfærdelige, og midt paa Newski-Prospektet bliver talrige Politiofficerer lynchede af Mængden. Om Natten brænder alle Politistationerne som Fakler.

Den 13de Marts om Morgenen er Dumaens Palæ fyldt af Militær, der baade tilhører Garden og de sibiriske Regimenter, som er komne til Petrograd.

De Scener, der udspiller sig, minder fuldstændig om Beretningerne fra den store, franske Revolutions første Dage.

Fra Tribunerne begynder Talerne at organisere Revolutionen, medens de hævder, at det er nødvendigt at skabe et Magtcentrum, for at man kan skaffe System i den nye Frihed og i Kampen mod det Tyskland, der nu er denne Friheds næste Fjende.

Og medens Talerne holder Mængden i Aande, samler i Udvalgsværelserne Magten sig ganske langsomt lidt efter lidt hos Eksekutivkomitéen. Udenfor leveres endnu de sidste Fægtninger med Politiet, og om Natten kamperer Soldaterne i Palæet.

Af og til føres celebre Fanger igennem Vestibulen: En General, der i en Fart er stukket i sin civile Sons alt for snævre Tøj, og som i denne Mundur hilses med haanende Jubel af Soldaterne.

Og saa en Række historiske Personligheder: Den tidligere Ministerpræsident *Stürmer*, der er grøn i Ansigtet; Metropolitens *Pitirim*, der har hele sin ydre Værdighed, og selve den forhadte Indenrigsminister *Protopopof*, der har stillet sig under »Ekscellensen« Kerenskys Beskyttelse.

Med et stramt Smil prøver Arresteranterne forsigtig at sige »Kammerater« til de Soldater, der passer paa dem, og til de Studenter, som med en vis Courtoisie byder dem The.

Den 14de Marts har Forholdene fæstnet sig saa meget, at man kan sige, at Revolutionen er en fuldbyrdet Kendsgerning. Det er *Eksekutivkomitéen*, der har den egentlige Myndighed, og som i hvert Fald indtil videre — er den ledende Statsmagt!

Dette var altsaa Indholdet af, hvad General Russky havde erfaret gennem Telefonen fra Petrograd.

Og selv om han næppe meddelte Czaren alt, hvad der var sket, netop med de samme Ord, i hvilke han havde erfaret det, saa lagde han dog ikke Skjul paa, hvorledes Situationen i Virkeligheden var:

Kejserdømmet eksisterede ikke mere! Czar Nikolai den anden var afsat ogsaa uden sin egen Abdikation, som det nu vilde være overflødigt at afsende.

Eksekutivkomitéen havde besluttet at søge personlig Konference med Czaren.

Dens Repræsentanter vilde være: *Chulgin*, der var Medlem af selve Komitéen, og *Goutchkof*, der var udset til Krigsminister i den provisoriske Regering.

Det var om Morgenen ganske tidligt den 15. Marts, at Czar Nikolai modtog denne Besked, til hvilken det føjedes, at man kunde vente de to Delegerede samme Aften Kl. 10.

Foran Czaren laa der altsaa en hel lang Dag, i hvilken han atter kun havde at vente og — at tænke.

Og mange forskelligartede Tanker var det, der beskæftigede Czaren, medens han, efter at have nydt en Kop The og et Par Kiks, helt stængede sig inde i sit Arbejdsrum.

— Hvorledes skulde han modtage de Delegerede, og hvad Besked skulde han give dem?

En uhyggelig Stemning havde bredt sig over Czarens Hoftog.

Det gik smaat for Kokkene med de hvide Huer inde i Spisevognen med Tilberedelse af Middagen, men det gik endnu mere smaat for Herskaberne i Spisesalonen med at faa den til Livs.

Der var ingen, der havde rigtig Appetit.

Til Kejseren selv saa man ikke noget. Han var fuldstændig optaget af Arbejde.

Længe havde han tænkt over Situationen, saaledes som den var bleven fremstillet for ham af General Russky.

Paa en Maade var det ikke gaaet saa galt, som det kunde være gaaet.

Hvis Czarens Abdikationstelegram var indløbet til Dumaen og Eksekutivkomitéen paa det Tidspunkt, da Revolutionen var i sin første, voldsomme Frembrydning, saa vilde det kun være bleven hilst med Haan, og det vilde være bleven betragtet som Faneflugt.

Nu var Forholdet det, at den nye Regering havde udnævnt to Delegerede, af hvilke den ene endog var selve Krigsministeren, til at *forhandle* med ham paa lige Fod om hans Abdikation.

Det var en hæderlig Kapitulation, der maaske endog-saa kunde tillade ham at stille Betingelser.

Men hvori skulde de bestaa?

I det Telegram, han havde faaet tilbage, og som nu laa annulleret paa hans Bord, havde han i Overensstemmelse med god dynastisk Tradition abdiceret til Fordel for sin Søn.

Da han traf denne Bestemmelse, eller rettere udtalte dette Ønske, havde han tænkt sig, at det kun var hans egen Person, der stod mellem ham og Folket. Hvis man gav dette dets Villie, og hvis man indsatte et Regentskab efter dets Ønske, saa maatte Kronen kunne bevares for den lille Tronfølger, der jo var uskyldig i de Fejlgreb, som mulig var begaaede.

Thi at Rusland inderst inde var Tilhænger af Kejserdømmet og med sin uensartede Sammensætning kun kunde trives under et saadant, derom følte Czaren sig usvigelig overbevist.

Denne Mening var ogsaa til enhver Tid bleven gjort gældende mellem Czarens Omgivelser.

Og nu var Kejserdømmet styrtet paa Dage, paa Timer!

At det vilde rejse sig igen, det var Czaren intet Øjeblik i Tvivl om.

Men for at dette skulde kunne ske, maatte der være en *Mand*, som man kunde samle sig om.

Som Fader havde han ikke Lov til at udlevere sin lille Søn.

Alexei havde, som vi tidligere har berørt, været sin Faders Stolthed og Glæde under Krigens Strabadser. Han havde klaret sig langt bedre, end man havde kunnet vente, men saa havde han pludselig faaet et Tilbagefald til sin gamle Sygdom: indvendige Blødninger. Czaren havde derfor maattet sende Drengen hjem til Moderens Pleje paa Czarskoje Selo, hvor der var stødt Mæslinger til.

Bulletinerne herfra lød ikke godt, og nu var den eneste, der efter Kejserindens Mening kunde redde den lille Patient, Munken Rasputin, endogsaa bleven myrdet.

Nej, Alexei maatte have Ro, og den kunde hans Fader og Moder bedst skaffe ham, naar de tog ham med til deres landlige Fred paa Livadia og maaske senere til Rivieraen eller til København, hvor ogsaa Czar Nikolai havde tilbragt saa idylliske Dage hos sine Bedsteforældre paa Fredensborg, og hvor hans Moder havde sin lille hyggelige Villa paa Strandvejen.

Det bedste vilde være, om det kunde arrangeres saaledes, at et af Huset Romanofs Medlemmer overtog Styret, indtil Faren inde- og udefra var drevet over.

Naar det rette Tidspunkt kom, vilde Familiefølelsen da ganske naturligt fordre, at Kronen atter blev givet tilbage til den rette Arving, Sønnen af Czaren af Guds Naade.

Men til Fordel for hvem skulde Nikolai den anden abdicere?

Der var Onkelen Nikolai Nikolajevitsch. Han var dygtig, og han havde som russisk Overgeneral under Krigen vist, at han havde udprægede Feltherreevner, selv om Vaabenlykken desværre ikke altid havde fulgt ham.

Men han havde altid haft et hovmestererende Væsen overfor Czaren, hvem han ikke kunde vænne sig til at behandle som Statsoverhoved.

Fik han nu selv den øverste Magt, vilde han før eller senere, naar han fandt Tidspunktet belejligt, gribe ind med haard Haand og maaske bringe Kejserhuset i en ny og farlig Konflikt med Folket.

Det kunde derfor ikke nytte, at han blev Czar.

Saa var der Storfyrst Nikolai Mikhaïlovitsch. Han var en af de faa, der havde været ærlig overfor Czaren. Han havde Gang paa Gang hævdet, at Indenrigsminister Protopopoff var den store Fare, fordi denne tidligere Oppositionsfører som Minister var bleven en Tyran, der tilmed var i Færd med at skille Rusland af med dets Allierede ved at spille under Dække med Tyskland.

Men han havde ikke indskrænket sig til at give Czaren sine gode Raad og manende Advarsler. Han var gaaet den for en Storfyrste utilbørlige Vej til Pressen!

Den 14de November 1916 havde han skrevet et Brev, som han havde stilet til Czaren privat; men senere havde han ladet det offentliggøre i »Russkoie-Slovo«, hvorfra det var gaaet videre til »Times« og alle Verdens Blade. Samtidig havde han overværet Dumaens Møder paa demonstrativ Maade og udtalt sig aabent mod det herskende Regimente saavel i »Yachtklubben« som i Petrograds Saloner.

Czaren havde derfor om Aftenen den 24. December sendt den 78-aarige Hofminister, Grev Friedericks til ham; men den gamle Mand, der iøvrigt var Kejserhuset en saa trofast Ven, havde kun forkludret Sagen yderligere.

Da saa Czaren erfarede, at Storfyrsten hver Dag sendte

lange aabenhjertige Rapporter til hans egen Moder, Enkekejsersinde Dagmar, i Kief, tabte han Taalmodigheden og tilskrev ham Nytaarsaften følgende Brev:

»Det er tydeligt, at Grev Fredericks helt har misforstaaet Situationen. Han skulde have overbragt Dig min mundtlige Ordre til at forlade Hovedstaden og til at tage Ophold i to Maaneder paa Dit Gods Gruchevka. Jeg beder Dig rette Dig efter mine Anvisninger og ikke at møde ved Nytaarskuren i Morgen (1.—14. Januar).

Niki.«

Storfyrst Nikolai Mikhaïlovitsch var nu sikkert populær i den brede Befolkning. Men hans Optræden havde ikke været loyal.

Derfor kunde der heller ikke være Tale om ham.

Men om hvem da?

Nikolai den anden var atter faldet i dybe Tanker.

Et Øjeblik havde han dvælet ved Storfyrst Kyrill Wladimirovitsch, og dennes Hustru Victoria Feodorovna, en Søster til Dronningen af Rumænien. Hun havde efter et Besøg hos denne i Jassy, hvor den rumænske Kongefamilie opholdt sig efter Bukarests Rømning, aflagt et Besøg ved Hoffet i Czarskoje-Selo. Hun havde været meget altereret, og hun havde advaret mod de Færer, der truede Dynastiet ved de stadig verserende Rygter om, at der fra Hoffets Side blev arbejdet paa en Separatfred med Tyskland.

Kejsersinden var bleven stærkt opbragt og havde anmodet Storfyrstinden om ikke at blande sig i Ruslands Politik, hvorefter saavel hun som hendes Mand havde trukket sig tilbage fra Hoffet.

Og nu var der kommet en telefonisk Meddelelse om, at Storfyrst Kyrill Wladimirovitsch var den første, der med Begejstring havde sluttet sig til det nye Regime.

Et saadant Forræderi burde dog ikke belønnes.

Kejseren sad og stirrede op over Arbejdsbordet paa et Portræt af Faderen, den brede, myndige Kolos Alexander den tredie. Hvorledes vilde han have taget en saadan Situation? Havde hans Styrke kun været af ydre Art, og vilde han ligesom sin Søn være brudt sammen under Begivenhedernes Vægt?

Eller vilde hans mægtige Person, der ofte havde skræmmet Sønnen i de unge Dage, have haft Evne til at danne det samlende Midtpunkt i disse frygtelige Tider?

Czaren turde ikke spekulere mere over dette Spørgsmaal. Hans Tanker gik tilbage til de lykkelige Aar, da han endnu ikke bar Regeringens Byrder; til den store, begivenhedsrige Rejse, paa hvilken hans bedste Ven, Fættteren, Prins Georg af Grækenland, reddede hans Liv i Japan; til de dejlige Sommerophold i den finske Skærgaard; til de aarlige Sammentræf om Efteraaret paa Fredensborg med alle de unge, jævnaldrende Slægtninge.

Alle havde de smigret ham og gjort Stads af ham.

Han var jo den vordende Selvhersker over alle Russere!

Kun Georg havde altid behandlet ham jævnt og ligefremt og talt til ham som et Menneske.

Og saa Michail Alexandrovitsch. Han var 10 Aar yngre end Czaren og hans eneste levende Broder, hvorfor han ogsaa altid havde holdt meget af ham med en næsten faderlig Kærlighed.

Derfor havde han heller aldrig været jaloux, fordi Moderen omfattede Michail med saa stor Æmhed og Fortrolighed.

Naar man er bleven Czar maa man finde sig i, at Æmhed og Fortrolighed forsvinder eller ligesom trækker sig sky tilbage selv fra en Moders Side.

Men Michail havde altid været en god og kærlig Broder, og det var ikke Politik eller Misstemning, der havde skilt ham fra Czaren.

Det var den ubønhørlige, strenge Hofetikette, der ogsaa havde spillet en saa skæbnesvanger Rolle indenfor andre Herskerhuse, ikke mindst Habsburgernes i Wien.

Storfyrst Michail havde altid lige fra den tidligste Ungdom haft borgerlige Vaner. Han havde ingen politisk Ambition, især ikke efter at den lille Czarevitsch var født, og han selv var opført med at være Tronfølger.

Skønt hans Interesser væsentlig gik i Retning af boglige Sysler, havde han dog faaet militær Uddannelse ligesom alle andre Storfyrster.

Men han blev aldrig nogen militær Type.

Som Lærer havde han en Tid selve Grev Witte, der underviste ham i Nationaløkonomi, og som indpodede ham visse almene vesteuropæiske Synspunkter gennem en Række Forelæsninger, der senere blev udgivne under Titlen: »Statsøkonomiske Spørgsmaal«.

I den Tid Storfyrsten laa i Garnison i Guvernementet Orel i Nærheden af Smolensk, forstod han at gøre sig meget afholdt af Befolkningen, og han kom ofte som Gæst i Familierne.

Men Følgen udeblev heller ikke. I Stedet for at indgaa et passende Parti indenfor sin Stand, forelskede han sig ikke blot i en borgerlig Dame, men giftede sig ogsaa med hende.

Hendes Pigenavn var Nathalia Sergievna Scheremetievsky, og hun var Datter af en bekendt russisk Sagfører i Moskva. Det værste var imidlertid, at hun allerede tidligere havde været gift med en Hr. von Woulfert, fra hvem hun var skilt.

Skønt Czaren i og for sig havde Sympathi for det unge Par, maatte han dog bestemt sætte sig imod en saadan Mesalliance.

Brylluppet fandt alligevel Sted i Wien den 15. Oktober

1911, efter at Czaren havde gjort Bruden til Grevinde af Brassow.

Dog, Parret kom ikke til St. Petersborg, men slog sig ned i Paris og London; efter at Storfyrsten havde maattet renoncere paa ethvert Arvekrav paa Tronen saavel for sig selv, som for sin Slægt.

Den Gang var det Czaren, som var den, der stillede Krav!

Da Krigen brød ud, vendte Storfyrst Michail imidlertid straks hjem til Rusland, og Czaren modtog baade ham og hans Hustru med broderlig Hjertelighed. Han gjorde Storfyrsten til Chef for de saakaldte »Vilde Rytterregimenter«, hvor han ogsaa under Krigen hævede sin gamle Popularitet saavel mellem Militære som mellem Civile. Hans Hustru tog levende Del i »Det Røde Kors«s Arbejde og præsidereede ofte som Protektrice ved store Bazarer.

Det Ægteskab, der tidligere havde været en Hindring for Storfyrsten ved det kejserlige Hof, vilde sikkert i høj Grad være ham til Støtte overfor Folket i Tilfælde af, at han blev Regent.

Da Ægteskabet tilmed var barnløst, var der meget, der talte for, at Storfyrst Michail vilde være tilbøjelig til en Gang i Tiden atter at abdicere til Fordel for Storfyrstronfølgeren Alexei, det russiske Kejserdømmes lovlige Arving.

Paa denne Maade vilde Huset Romanof kunne vedblive at regere endda med Udsigt til, at Arvefølgen atter vilde glide ind i det legitime Spor, og Kejseren og Kejsersinden kunde som Privatfolk helt hengive sig til deres lille Søns Pasning og Pleje.

Jo mere Czaren tænkte over Sagen, desto mere følte han sig overbevist om, at denne Løsning var den bedste,

og at den foreløbig vilde kunne akcepteres baade af Hoffet og Folket.

Ivrigt bøjede Czaren sig ned over sit Arbejdsbord og gav sig til at skrive og at lægge alt til Rette til Modtagelsen af de Delegerede fra Eksekutivkomitéen.

Hans Beslutning var taget. Han vilde straks uforbeholdent meddele Folkets Udsendinge, at han var villig til at nedlægge Kronen for sig selv og sin Søn og at abdicere til Fordel for sin yngre Broder, den folkekære Storfyrst Michail.

Hermed maatte alle Parter være tilfredse, og han selv havde med Ære trukket sig tilbage for at blive — en fri Mand!

Da Czaren tog denne definitive Beslutning, viste Standuhret paa Arbejdsbordet 3 om Eftermiddagen.

Rolig ventede han til Klokken 10 om Aftenen.

Udenfor faldt Sneen i lysende Flokke gennem den mørke Vinternat.

Der herskede Spænding i det store Kejsertog, som stadig holdt inde paa Stationen i Pskof.

Man begyndte at blive nervøs. Vilde de Delegerede komme, og hvorledes vilde deres Konference med Czaren falde ud?

Han havde ikke gjort nogen til sin Fortrolige med Hensyn til, hvilket Svar han vilde give, efterat han to Gange havde taget sin Abdikation tilbage, og for hver Gang havde stillet nye Betingelser.

Ogsaa Czaren blev nu greben af den almindelige Nervøsitet, der sneg sig som en Smitte fra Waggon til Waggon i Kejsertøget.

Hvem kunde vide, om Begivenhederne i Petrograd ikke pludselig havde taget en saadan Vending, at man havde anset det for overflødigt at søge Konference med Czaren og at opnaa hans formelle Abdikation.

Man havde maaske fejlet baade ham og hans Hus til Side for Tid og Evighed, saaledes som man havde gjort det med Napoleon den tredie i Frankrig ved Revolutionens Udbrud.

Nu bankede det imidlertid forsigtigt paa Døren, og en Adjutant traadte ind. Idet han slog Hælene sammen og hilste militærisk, sagde han med en Stemme, i hvilken man ligesom mærkede lidt skjult Haan:

— Jeg melder Deres Majestæt, at de Delegerede er ankommet.

— Godt! svarede Czaren. Før dem ind!

— Javel, Deres Majestæt!

Adjutanten forsvandt, Czaren rejste sig og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet. Paa Standuhret paa Arbejdsbordet viste Klokken 10,15.

Hvad der hidtil er berettet er konstrueret sammen til et Helhedsbillede fra mange forskellige Kilder.

Men om den historiske Samtale, der nu fandt Sted i Kejsertoget, foreligger der en autentisk Beretning fra den ene af de deltagende Parter, Medlem af Eksekutivkomitéen Chulgin. Hans Rapport er ligesaa interessant og detailleret som Bismarcks om Mødet med den slagne og fangne Napoleon den tredie efter Katastrofen ved Sedan, og den vil til alle Tider være et Dokument af den største psykologiske og historiske Betydning, hvorfor den her gengives in extenso:

»Da vort Tog standsede paa Pskofs Banegaard, traadte en af Kejserens Adjutanter ind i vor Kupé og sagde til os:

— Hans Majestæt venter Dem!

Vi havde kun nogle Skridt over til det kejserlige Tog. Jeg var slet ikke bevæget; det var mig kun ubehageligt, at jeg skulde præsentere mig for Czaren i Jakkesæt, snavset og med et Skæg, der var fire Dage gammelt. Min Dragt og mit Ansigt mindede om en af disse Fangers, som

Mængden havde befriet fra Fængslerne, før den satte Ild paa dem.

Vi traadte ind i en stærkt oplyst Waggon-Salon, der var betrukket med lysegrønt Stof. Herinde befandt sig foruden Hofministeren Fredericks tillige Hofmarskallen, General Naryschkin.

Kejseren traadte straks ind.

Han var i et af de kaukasiske Regimenters Uniform. Hans Ansigt var ligesaa roligt, som under sædvanlige Forhold. Han rakte os Haanden og var snarere elskværdig end kølig. Han satte sig paa en Stol og bad os tage Plads. Goutchkof satte sig ved Siden af ham bag en lille Taburet. Jeg satte mig lige overfor Goutchkof. Fredericks tog Plads lidt længere henne, og General Naryshkin indrettede sig i en fjern Krog foran et Bord parat til at skrive. (Kejseren havde anmodet ham om at tage et Referat af alle Sammenkomstens Detailler.)

I dette Øjeblik traadte General Russky ind. Han bad Kejseren undskylde, at han ikke havde været der samtidig med os; han hilste paa os og tog Plads ved Siden af mig, det vil sige lige overfor Czaren.

Goutchkof talte. Jeg var bange for, at han skulde være ubarmhjertig, og at han skulde sige noget skaanselsløst til Czaren. Jeg blev snart beroliget. Goutchkof talte temmelig længe, men flydende; de enkelte Afsnit af Talen fulgte i fuldendt Orden. Han berørte ikke Fortiden, han udviklede kun Nutiden, idet han forsøgte at gøre Czaren forstaaelig, til hvilket Punkt Landet var sunket. Han talte med sænkede Øjne, medens hans Haand hvilede paa Taburetten. Han saa ikke Czarens Ansigt, og det var ham saaledes lettere at naa til Ende med sin pinlige Tale. Han sluttede den, idet han pointerede, at den eneste Udgang af Situationen var Monarkens Abdikation til Fordel for den lille Alexei med Stor-

fyrst Michail som Regent. I det Øjeblik, da Goutchkof udtalte disse Ord, bøjede Russky sig henimod mig og hviskede mig i Øret:

— Det er allerede afgjort!

Derefter tog Kejseren Ordet. Hans Stemme og Bevægelser var meget roligere og jævner end Goutchkofs Tone og Ord havde været, bevægede og vægtige som de blev ved Storheden af det Øjeblik, som vi gennemlevede.

— Igaar og idag har jeg overvejet længe, og jeg har besluttet at abdicere, sagde Nikolai den anden i en Tone, som han kunde have brugt til at tale om en ganske lige-gyldig Sag. Indtil Klokkeren 3 idag var jeg besluttet paa at gøre det til Fordel for min Søn, men tilsidst forstod jeg, at det vilde være mig umuligt at skille mig ved ham.

Czaren gjorde her en kort Pavse og fortsatte derefter i en stadig lige rolig Tone:

— Jeg haaber, at ogsaa De vil kunne forstaa mig.

Derefter tilføjede han:

— *Det er derfor, at jeg har besluttet at abdicere til Fordel for min Broder!*

Ordet var sagt! Hvilken dramatisk Kraft, hvilket ma-lerisk Interiør lige til en Kunstners Pensel er der ikke i Skildringen af dette historiske Øjeblik med dets store Personer og dets smaa Detailler!

Alle de Tilstedeværende følte sig lettede.

Den oprindelig saa pinlige Situation, som Eksekutiv-komitéens Medlemmer har forudset kunde ende med et voldsomt Sammenstød, har nu udløst sig i fuld Harmoni.

Kejsereisens Indrømmelser er gaaet videre, end man selv har haft Mod til at forlange, og Samtalen antager fra nu af en diskuterende, næsten hjertelig Karakter.

Czar Nikolai den anden er faktisk ophørt at eksistere.

Han er allerede en Eksmonark, med hvem man taler om hans Efterfølger!

Efter at Czaren havde meddelt, at han er villig til ikke blot selv at abdicere men til ogsaa at give Afkald paa Tronen paa sin Søns Vegne, bliver der en lang Pause, under hvilken alle er overvældede af Øjeblikkets Betydning og den nyskabte Situation.

Czaren sidder selv med en spørgende Mine, som opfordrer han en af de Delegerede til at tage Ordet.

Det bliver Chulgin. Han fortsætter sin interessante Beretning saaledes:

»Da Czaren tav, som ventede han et Svar, sagde jeg:

— Dette Forslag overrasker os; vi har kun regnet med en Abdikation til Fordel for Czarevitsch Alexei. Jeg maa derfor bede om Tilladelse til at konferere et Par Minutter afsides med Alexander Ivanovitch (Goutchkof), for at vi kan give et samstemmende Svar.

Czaren samtykkede. Jeg husker ikke længere, hvorledes Samtalen atter blev genoptaget, men et Fakum er det, at vi uden Vanskelighed gav efter for de Forestillinger, der blev gjort os. Goutchkof sagde, at han ikke følte Mod til at bestride en Faders Følelser, og at han mente, at enhver Pression i denne Retning var umulig. Iøvrigt vilde Adskillelsen af Fader og Søn i Virkeligheden ogsaa have skabt en delikat Situation. Den lille Czar vilde ustandselig have tænkt paa sine fraværende Forældre, og han vilde maaske derigennem være kommet til at nære fjendtlige Følelser overfor dem, der havde skilt ham fra hans Fader og Moder. Var det iøvrigt gør ligt, at Regenten aflagde Troskabsed i den lille Kejsers Navn paa Konstitutionen? Der laa her et stort Spørgsmaal. Derimod forsvandt alle Vanskeligheder, naar man op-højede Storfyrst Michail til Regent, da han selv kunde aflægge den forlangte Ed og blive en konstitutionel Monark.

Under disse Omstændigheder gik vi altsaa ind paa den af Czaren foreslaaede Løsning.

Kejseren spurgte os derefter, om vi kunde paatage os en forholdsvis Garanti for, at Abdikationsakten vilde give Landet dets Fred tilbage og ikke tværtimod fremkalde en ny Opbrusen af Masserne? Vi svarede, at saa vidt det var muligt at forudse Fremtiden, frygtede vi ikke for Vanskeligheder af den Art. Jeg kan ikke længere nøjagtig angive det Tidspunkt, paa hvilket Czaren rejste sig for at begive sig ind i den tilstødende Waggon (Arbejds-værelset) for at underskrive Dokumentet. Han vendte tilbage omtrent et Kvarter over elleve. Han holdt i Haanden nogle Blade Papir i lille Format.

Han sagde til os:

— Her er Tronafsigelsesdokumentet. Læs det!

Det var et smukt affattet Dokument i en meget nobel Stil, og jeg skammede mig over den Tekst, som vi havde kradset ned i Hast.

Jeg anmoder Kejseren om at tilføje en Sætning: »Vi overdrager til Vor Broder at regere i fuld Overensstemmelse med Nationens Repræsentanter, der har Sæde i de lovgivende Institutioner«. Czaren gik ind herpaa og tilføjede, hvad jeg forlangte, idet han dog forandrede Ordlyden af min Ændring, der sluttelig kom til at lyde saaledes: *at aflægge til dem en ukrænkelig Ed!*

Dokumentet blev nu renskrevet paa Maskine i to á tre Eksemplarer paa smaa Papirer, der i det venstre Hjørne foroven var mærket med Ordet: »Stavka« (Hovedkvarteret), medens der paa højre Side stod: »Chefen for Generalstaben«. *Kejseren underskrev med Blyant!*

Da vi havde læst og godkendt Teksten, synes jeg, at vi gav hinanden Haanden.

Men i dette Øjeblik var jeg ubestridelig bevæget, og det kan være, at jeg tager fejl. Jeg husker, at da jeg saa sidste Gang paa mit Uhr, viste det tolv Minuter i tolv. Denne Begivenhed, der er af en saa afgørende politisk

Betydning, fandt altsaa Sted mellem Klokken 11 og Midnat i Natten mellem den 2/15 og 3/16 Marts 1917!

Saa sagde vi Farvel til hinanden. Det forekommer mig, at der hverken paa den ene eller paa den anden Side blev næret Følelser af Misstemning. For mit Vedkommende havde jeg faaet den største Medlidenhed med den Mand, der nylig med en Haandbevægelse havde opvejet alle Fortidens Fejl. Czaren var i Besiddelse af hele sin Koldblodighed, og han var snarere venlig end afvisende.«

Saaledes lyder denne autentiske Beretning fra en af Deltagerne i dette historiske Drama.

Man læser den med den største Bevægelse, ikke blot fordi den i hele sin impressionistiske Form gør et absolut friskt og paalideligt Indtryk, men ogsaa fordi den giver et sjælden sympatetisk Billede af Czaren.

Det er en *Mand*, der her optræder med fuldendt Ro og Værdighed, og som uden Malice korrigerer det altfor sjukskede Dokument, som man i Huj og Hast forelægger ham.

Man faar et Billede af et *Menneske*, der er i Besiddelse af en mærkelig Koldblodighed, og man forstaar herefter fuldt ud, at hans Optræden ved Efterretningen om Ulykkerne ved hans Krøning og om den russiske Flaades Ødelæggelse af Japanerne har været dikteret af Selvbeher-skelse og Ulyst til at røbe sine Følelser for Omgivelserne.

Og dette Indtryk forstærkes i endnu højere Grad ved det, som skete bagefter.

De Delegerede, der efter deres egen Tilstaaelse var ganske overvældede af den Glæde, med hvilken deres delikate Mission var forløbet, skyndte sig hurtig over i det ventende Tog for at dampe tilbage til Petrograd med deres kostbare Dokument.

Czaren, der kun havde nydt meget lidt i Dagens Lob, mødte ved Midnatstid i Salonvognen, hvor der var serveret The.

Alle dirrede af Spænding efter at erfare, hvad der var sket. Man ventede, at Czaren skulde afgive en Beretning, og mulig komme med en eller anden bitter Bemærkning.

Men Czaren sagde ikke et Ord om, hvad der nylig var passeret. Han berørte kun ligegyldige Ting, og syntes iøvrigt at være i godt Humør som en Mand, der samtidig med at have gjort sin Pligt har befriet sig for et stort og tungt Ansvar, hvis Fjernelse han føler som en Lettelse.

Efter en halv Times Forløb trak Czaren sig hilsende tilbage med et venligt: Godnat! og det var først nu, at hans Omgivelser af den gamle Overhofmarskal Fredericks til deres Overraskelse erfarede, at Czar Nikolai den anden ikke eksisterede mere i Historien!

Atter blev det en uhyggelig Nat, men vidt forskellig fra de tidligere.

Czaren var maaske den, der sov roligst. Han havde for bestandig gjort op med Fortiden og taget sit Parti.

Men hvor forskelligartede var Følelserne mellem alle de Mennesker, der befandt sig i det kejserlige Tog, og som med eet Slag saa sig styrtede ned fra Magtens Tinde til intet eller til det, der var værre end intet: Ansvar for et System, som de ofte i Enrum og paa Tomandshaand havde kritiseret i de skarpeste Ord.

Thi det er en af Hemmelighederne ved, at det russiske Enevælde, der tilsyneladende var saa stærkt, kunde styrte sammen i sig selv med katastrofeagtig Karakter, at det havde sine strengeste Fordømmere i de allerhøjeste Lag.

Enhver, der har haft Lejlighed til at tale med russiske Embedsmænd, er allerede for Aar tilbage — f. Eks. under den japansk-russiske Krig — bleven rent ud forfærdet over, hvad Statens Tjenere kunde tillade sig at sige om deres Overordnede lige til Selvherskeren, saasnart der ikke var Vidner til Stede.

Men officielt holdt de paa Systemet til det yderste.

Nu var dette System officielt opgivet, og nu voksede Bagtalelsens og Kritikens onde Ord op som Kryb af hver Krog.

I denne Nat blev altfor mange Slavesjæle, der havde krummet Ryg under Despotiets Piskeslag, højrøstede og pralende af, hvad de efter deres eget Udsagn altid havde profeteret.

Men der var ogsaa tro Tjenere, som med Sorg og Vemod i Sindet mindedes Fortiden, og som med undertrykt Graad var rede til at dele Skæbne med deres Herre.

Det var dem, der senere blev haardest straffede, men det var ikke dem, der menneskelig set var de ringeste.

Dog, hvor forskelligartede de Følelser end var, der beherskede alle disse Mennesker, som uden Undtagelse befandt sig i en nervøs Opspændthed, saa var der en Omstændighed, der fik enhver af dem til at dirre af Feber: Hvorfor kørte det Tog ikke? Hvorfor blev det holdende ubevægeligt nu paa tredie Døgn? Hvorfor satte det sig ikke i Bevægelse mod en Afgørelse! Ligegyldig hvilken, om det saa bar frem eller tilbage, blot det førte mod et Maal.

At holde her var jo værre end Døden!

Endelig Klokkeren 4 om Morgenen mærkede man pludselig et Ryk i Waggonerne, og ganske langsomt, som kørte man til sin egen Begravelse, begyndte det stolte Kejsertog at glide *fremad* for at vende *tilbage* til det gamle Hovedkvarter Mogilef, som man havde forladt den 13. om Morgenen Kl. 4.

Hvor var det dog længe, længe siden, og hvilke Forandringer var der ikke foregaaet i disse tre Døgn.

Man mærkede det straks, da man kørte ind paa Bane gaarden.

Det var næsten med Ligegyldighed, at Personalet atter

modtog dette Tog, der var afsendt som en Fanfare, og som nu vendte tilbage som en Trommehvirvel.

Man vidste allerede i Mogilef — fra Stationsforstanderen ned til den yngste Assistent —, at det var en slagen, detroniseret Mand uden Indflydelse, som nu kom tilbage for i Kraft af Eksekutivkomitéens Delegeredes Naade og Barmhjertighed at faa Lov til at tage Afsked med sin Generalstab og sine Tropper.

Hvis Czaren har været naiv nok til at tro, at denne Afsked skulde have Hjertelighedens Karakter fra hans tidligere Underordnedes Side, saa er han bleven bittert skuffet.

Endogsaa Lobetæppet, der ellers blev lagt ud fra Waggonen til Ventesalen, havde man denne Gang glemt, og selve Ventesalen, der ellers altid var fyldt til Trængsel af officielle Spidser, var tom og halvmørk.

I det rent Ydre bevarede dog Fortidens Skin.

Den detroniserede Monark tog Ophold som før i Guvernørens Palæ, men det var, som om han havde faaet et taust Tilhold om at betragte sig selv som Fange.

Medens han tidligere hver Morgen var gaaet en Tur rundt i Byen, ofte alene — det troede han i hvert Fald, skønt han altid var fulgt af »Skygger« — og ofte for, som en anden Harun al Raschid, at tale med den, han tilfældig mødte, saa holdt han sig nu fuldstændig indelukket. Han spiste sine Maaltider, der aldrig havde været overdaadige, og som nu var bleven endnu mere spartanske end tidligere, i Selskab med sit lille Følge.

Men ved Bordet herskede der til Stadighed en trykkende Tavshed. Man talte sagte og forsigtigt om Vind og Vejr, men aldrig et højt, frejdigt, befriende Ord om det, der hvilede blytungt paa alles Sind.

Sin Abdikation berørte Czaren ikke med en Stavelse.

Han mødte ved Maaltiderne i Oberstuniform som for

at tilkendegive, at han vilde være tilfreds, hvis han blot fik Lov til at færdes mellem sine Soldater i en forholdsvis beskedene Officersstilling. Men den Slags forstaaer Soldater ikke!

Enten er man deres Førere, eller man er Ingenting.

Der var Kulde om Czaren, naar han bevægede sig blandt Tropperne, der havde hilst ham med saa begejstret Jubel, da han selv personlig tog Overkommandoen.

Situationen var absolut falsk, og derfor uholdbar.

Selv de loyaleste, gammelrussiske Elementer vendte deres tidligere Herre Ryggen.

De maaske først og fremmest, fordi de var de dybest skuffede.

De forstod ikke, hvorfor Czaren ikke nu, da han atter stod i sit militære Hovedkvarter, slog en Streg over den dumme Abdikation — der var ham aftvunget — og i Spidsen for sine Soldater kastede det civile Nyregimente over Ende.

Fra ingen Side mødte Czaren derfor Tillid eller Fortrolighed.

De sidste, der — mere af Disciplin maaske end af Sympati — ubrydelig stod paa hans Side og behandlede ham i Dag som i Gaar, var Hofminister *Fredericks* og Paladskommandant *Voieikof*. Men de var saa forhadte fra gammel Tid, at alle Officerer og Soldater tidligere havde været imod dem i deres Hjerte for nu at staa imod dem aabenlyst.

Under disse Omstændigheder søgte Czaren tilbage til den eneste, der aldrig i sidste Instans bliver fremmed for et Menneske, enten han saa naaer den højeste Stilling i Samfundet eller synker ned i dets laveste Dyb — sin Moder!

Den 17de Marts ankom Kejserinde Dagmar til Mogilef! Gamle Kong Christian den niende af Danmark havde

ikke sin Styrke i at sige politiske Aandrigheder, men som den fortræffelige Familiefader, han var, kunde han til Gengæld ofte gøre meget karakteristiske menneskelige Bemærkninger. Overfor en udenlandsk Diplomat, der var Gæst paa Fredensborg, betegnede Kongen eksempelvis en Gang sine Døtre saaledes: Min smukke Datter, min kloge Datter og min gode Datter!

Den smukke Datter var, som man let forstaar, Dronning Alexandra af England, den gode Datter var Hertuginde af Cumberland, og den kloge Datter var Kejserinde Maria Feodorovna af Rusland.

Karakteristikken kunde næppe, samtidig med at den gav hvert af Børnene en udmærket Egenskab, være mere rammende.

Kejserinde Dagmar havde sikkert arvet sin Moder Dronning Louises gode Hoved og politiske Forstand.

Allerede fra den første Dag, da hun satte Foden paa Ruslands Grund, følte hun sig solidarisk med sit nye Fædreland. I Væsen og Udseende gjorde hun et alvorligere Indtryk end den næsten 3 Aar ældre Søster Alexandra, med hvem hun var bleven opdraget sammen i det »gule Palæ« i Bredgade.

Grunden til Alvoren laa nær!

Kun 16 Aar gammel blev hun paa Bernstorff Slot forlovet med den russiske Storfyrsttronfølger *Nikolaj Alexandrovitsch*, der i Forlovelsesdagene fyldte 21 Aar, og af hvem den unge Prinsesse følte sig stærkt tiltrukket. Med Iver tog hun under Ledelse af den russiske Præst Janitscheff fat paa Studiet af det vanskelige russiske Sprog. Men det gik forholdsvis let. Hun vidste jo, at hvert nyt Ord, hun lærte, saa at sige bragte hende et Skridt nærmere til en endnu inderligere Forstaaelse af den, hun elskede.

Et halvt Aar efter det lille idylliske Forlovelsesgilde ved Julebækshusene ved Helsingør kom saa den 23de April 1865 det Tordenbudskab til Hoffet, at den unge, sympatetiske Prins var død af Brystsyege i Nizza.

Naar Prinsessen den 23de Juni 1866 blev forlovet med den Afdødes Broder Alexander Alexandrovitsch, saa skete det ikke uden, at der — saa saare naturligt — var gaaet mange kvalfulde Timer og mange indtrængende Overtalelser forud.

Papirer, der ligger deponerede i Rigsarkivet, vil en Gang kunne fortælle herom.

Men da Skridtet først var gjort, blev Ægteskabet baade lykkeligere og intimere, end Tilfældet i Reglen er indenfor Fyrstehusene.

Brylluppet stod den 9de November 1866 i Vinterpaladset, efter at den danske Prinsesse Maria Sophie Frederikke Dagmar den 24de Oktober paa Czarskoje-Selo havde faaet sit Navn forandret til Maria Feodorovna og samtidig havde antaget den russisk-græske Konfession.

Saa fulgte 15 rolige, lykkelige Aar, indtil pludselig det uhyggelige Mord paa Alexander den anden den 13de Marts 1881 gjorde Alexander den tredie og Maria Feodorovna til Ruslands Herskerpar.

Dette Mord netop i det Øjeblik, da Kejseren stod i Begreb med at give Czarriget en delvis fri Forfatning, var sikkert en af de ulykkeligste Begivenheder, der har ramt det russiske Hof.

Alexander den tredie, der havde staaet ved sin Faders lemlæstede Lig, havde opgivet enhver Tanke om Indrømmelser til Folket som Udtryk for Svaghed.

Og det er ikke umuligt, at hans Hustru har støttet ham i hans Opfattelse under de rystende Begivenheders Indtryk.

Der er russiske og franske Forfattere, som er tilbøjelige til at tillægge Kejserinde Dagmar en stor Indflydelse

paa hendes Gemals Politik, og der var mange Kredse i Rusland, der i sin Tid aldrig forsonede sig med hendes Indenrigsindflydelse.

Samtidig var man imidlertid klar over, at den fransk-russiske Alliances Tilblivelse for en stor Del skyldtes hende paa Trods af Kejserens Betænkeligheder ved at indlade sig med en Republik.

Efter at Alexander den tredie var død, og Nikolaj den anden havde bestegget Tronen sammen med Prinsesse Alix af Hessen — Alexandra Feodorovna — sporede man ved Hoffet i det daværende St. Petersborg oftere den tyske Indflydelse.

Men Enkekejserinde Dagmar, hvis Fader selv var bleven plyndret af Tyskerne for en Trediedel af sit Rige, vedblev at være den faste Støtte for den fransk-russiske Alliance.

Hendes Popularitet var fra nu af i stadig Stigen, og man haabede paa hendes Indflydelse overfor Sønnen, saa ofte dennes Familie søgte at føre ham over mod Tyskland.

Kejserinde Dagsmars politiske Magt blev imidlertid tydelig nok ringere og ringere ogsaa af den Grund, at hun oftere opholdt sig længere Tid ad Gangen i sit gamle Fædreland paa det lille »Hvidøre«, som hun havde købt sammen med Søsteren Alexandra.

Hos denne opholdt hun sig i England, da Efterretningen om Krigen kom, og hun ilede hjem gennem Tyskland, hvor der iøvrigt mødte hende mindre behagelige Even-tyr, der ikke skulde gøre hende blidere stemt.

I Rusland tog Kejserinde Dagmar sig straks med Iver af Sygeplejegerningen, til hvilken alle Dronning Louises Døtre har et født Kald, og hun etablerede i Kief sit eget Hospital med Specialtog for Saarede.

Hendes Popularitet under Krigen steg yderligere, da man erfarede, at hun oftere havde Konferencer med den

Del af Hoffet, der forgæves prøvede paa at aabne Øjnene paa Nikolai den anden for den virkelige Situation.

For sent erkendte Czaren, at han burde have lyttet til sin Moders Raad.

Nu skulde han atter møde hende, og denne Gang vilde det ikke være en Enkekejserinde, der talte med en Kejser, men — en Moder, der talte til sin Søn under de Forhold, under hvilke hun holder mest af ham, og han trænger mest til hende — naar han er bleven magtesløs, u lykkelig og forladt!

Det var den 17de Marts om Eftermiddagen, at Kejserinde Maria Feodorovna ankom til Mogilef i sit Specialtog, der blev kørt ind paa et Sidespor lige overfor Kejsertoget, fra hvilket det kun var skilt ved en smal Perron.

Paa denne stod Czaren stærkt bevæget, da han i Afstand saa sin Moders blege, spejdende Ansigt.

Saasart Toget holdt, ilede Czaren op i Enkekejserindens Waggon, og her fandt en meget lang Samtale Sted.

At den har bragt Moder og Søn i det hjerteligste Forhold til hinanden fremgaar tydeligt af, at Czaren fra nu af næsten til Stadighed opholdt sig i Moderens Tog.

Det var, som om han følte sig sikrere der end i Guvernørens Bolig, som efterhaanden var bleven en Art Fængsel. Med Generalstaben havde Czaren ikke længere nogen Forbindelse. Kun General Alexeief gav ham hver Morgen en Rapport, der for hver Dag blev kortere.

Desuden havde man tvunget Czaren gennem »venskabelige Henstillinger« til at fjerne sine nærmeste Fortrolige, der var saa forhadte af de nye Magthavere. Saaledes var baade den gamle Hofminister Fredericks og Paladskommandanten Voieikof bleven sendte fra Mogilef til Petrograd, hvor de straks blev arresterede og sammen med en Række tidligere Ministre og højtstaaende Embedsmænd anbragte i »Stensækken«. Dette er det populære Navn

for den frygtede Peter-Paul-Fæstning, der ligger ude i Nevaen, og som gennem Aarhundreder har været benyttet til Statsfængsel, i hvilket der er udspillet mange blodige Tragedier.

Under disse Forhold følte Czaren sig mere og mere ensom og forladt, samtidig med at han begyndte at faa en Anelse om, at Eksekutivkomitéens to Delegerede, der havde modtaget hans Abdikation, næppe vilde kunne holde det Løfte, de havde givet ham: at skaffe Fred tilbage i Landet og at fri det for nye Omvæltninger, naar han vilde abdicere.

Selve Abdikationsakten lød i sin Helhed i den af de Delegerede akcepterede og korrigerede Form saaledes:

»Vi Nikolai den anden af Guds Naade Kejser og Selvhersker over alle Russere; Czar over Moskva, Kief, Vladimir, Novgorod, Kazan, Astrakhan, Polen, Sibirien, den tauriske Halvø (Krim); Herre til Pskof (hvor Kejsertoget blev standset), Storfyrste af Smolensk, Lithauen, Volhynien, Podolien og Finland; Fyrste af Estland, Lifland, Kurland, Bulgarien og andre Lande, Herre, Storhertug og Souveræn over Nedre-Novgorod, Kartalinien, Armenien og andre Provinser, Overhoved for alle Tschekker og Bjergfyrster, Arving til Norge; Hertug til Slesvig-Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Oldenborg o. s. v. meddeler herved alle vore trofaste Undersaatte:

Midt under den store Kamp mod den *ydre* Fjende, der gennem 3 Aar har anstrengt sig for at bringe vort Fædreland i Trældom, har Gud villet sende Rusland en ny, smertelig Prøvelse.

Indre Uroligheder truer med at faa skæbnesvanger Indflydelse paa den *ydre* Kamps Førelse.

Ruslands Skæbne, vor heltmodige Hærs Ære, Folkets Lykke og hele vort elskede Fædrelands Fremtid kræver, at Krigen føres igennem for enhver Pris til en sejrrig Afslutning.

Den grusomme Fjende gør sig de sidste Anstrelser, og det Øjeblik er nær, da vor tapre Hær i Samvirke med vore hæderkronede Allierede vil slaa Fjenden til Jorden paa afgørende Vis.

Under Hensyn hertil har vi i Forstaaelse (!) med Rigsdumaen erkendt det for bedst at frasige os den russiske Stats Krone og nedlægge den øverste Magt.

Da vi ikke vil skille os fra vor elskede Søn, overdrager vi vor Arvelod til vor Broder, Storfyrst *Michail Alexandrovitsch*, idet vi indvier ham til Bestigelsen af den russiske Stats Trone. Vi overdrager vor Broder at regere i fuld Overensstemmelse med de sidende nationale Repræsentanter for de lovgivende Institutioner og der *aflægge en ukrænkelig Ed i det højt-elskede Fædrelands Navn* (de Ord, som Czaren under Mødet med de Delegerede efter Opfordring havde indsat i sit oprindelige Udkast).

Vi appellerer til alle Fædrelandets tro Sønner om at opfylde deres hellige og patriotiske Pligt, idet de adlyder deres Kejser i dette de nationale Prøvelsers tunge Øjeblik, og hjælpe ham i Forening med Nationens Repræsentanter at føre den russiske Stat frem ad Fremskridtets og Ærens Vej.

Gud skærme Rusland!«

Det var dette Dokument, som Eksekutivkomitéens Medlemmer fuldt ud havde akcepteret samtidig med, at de havde anerkendt dets Synspunkter og lovet, at Abdikationen skulde skaffe Rusland Ro.

Dette vil med andre Ord sige, at Eksekutivkomitéen

gennem sine Delegerede havde forpligtet sig til ikke blot med Kraft at føre Krigen til Ende sammen med de hæderkronede Allierede, som Czaren havde bundet sig til, men ogsaa til at opretholde selve Czardømmet med den Mand som Kejser, hvem Nikolai den anden overdrog sin Arvelod.

Det saa et Øjeblik ud, som om Forudsætningerne for Abdikationen skulde holdes i Hævd, idet Storfyrst Michail virkelig optraadte som Kejser. Som saadan overdrog han endog Overkommandoen over den aktive Hær til sin Onkel, den energiske Storfyrst *Nicolai Nikolajevitsch*, om hvem man havde Erfaring nok for, at han vilde føre Krigen videre med Fynd og Klem.

Højest karakteristisk var det den engelske Finansminister *Bonar Law*, der som den første kunde meddele den overraskede Verden, at Czar Nikolaj havde abdiceret.

Meddelelsen fremkom allerede i en Udtalelse i Parlamentet Torsdag den 15de Marts, altsaa endnu inden Eksekutivkomitéens Medlemmer havde haft deres historiske Møde med Czaren i Kejsertoget Natten mellem den 15de og 16de Marts.

En saadan Velunderrettethed maatte næsten forekomme Czaren kompromitterende for den engelske Indflydelse i Petrograd under det store Krach.

Samtidig meddelte den nye russiske Indenrigsminister, Professor *Miljukoff*, til en Bække udenlandske Korrespondenter, at den nye Regering ansaa det for en absolut Betingelse, at Czaren abdicerede, og at Regeringen *midlertidig* — man ventede paa det Tidspunkt en Abdikation til Fordel for Tronfølgeren — overdroges til Storfyrst Michael.

Fra alle Sider regnede man altsaa med det fortsatte Kejserdømme som en Selvfølge.

I Løbet af faa Timer undergik denne Situation imidlertid en fuldstændig Forvandling, der fik alle de hid-

tidige Forudsætninger til at bryde, og som helt forandrede den tidligere Czars Stilling.

Allerede Dagen efter, at Eksekutivkomitéens Delegerede var vendt tilbage fra Mogilef til Petrograd med Nikolai den andens Abdikation til Fordel for Broderen, Storfyrst Michail, udstedte denne under 17de Marts som midlertidig Regent følgende opsigtvækkende Proklamation til det russiske Folk:

»En tung Opgave er bleven mig paalagt ved min Broders Vilje, idet jeg har faaet overdraget den kejserlige Trone under en Krig uden Sidestykke og under indre Uroligheder. Besjælet af den samme Tanke som den, der opfylder hele Folket: at Fædrelandets Vel gaar frem for alt, har jeg fattet den urokkelige Beslutning kun at modtage den højeste Magt paa Betingelse af, at dette er Folkets Vilje, idet Folket ved et Plebiscit udtrykt ved dets Repræsentanter i den konstituerende Forsamling maa fastsætte Regeringsformen og den russiske Stats nye Grundlov.

Idet jeg nedkalder den Højestes Velsignelse, henstiller jeg altsaa til alle russiske Medborgere at underordne sig den Regering, der er dannet paa Dumaens Initiativ og udrustet med den øverste Magt og Autoritet, indtil en ved almindelig, direkte, lige og hemmelig Afstemning i Løbet af saa kort Tid som mulig valgt konstituerende Forsamling ved sin Beslutning om Regeringsformen har udtrykt Folkets Vilje.«

Dette højt karakteristiske Aktstykke, der mere har Lighed med en Haandfæstning end med en Regents frit udtrykte Vilje, røber gennem hele sin Redaktion, at det er bleven paatvunget den nye Czar, der næppe selv har skrevet mere end de første Linier, i hvilke han henviser til sin »Broders Vilje«.

Til denne Vilje toges der iøvrigt ikke Spor af Hensyn. Den erstattes nu af *Folkets* Vilje, for hvis Udtryk der forlanges de mest yderliggaaende demokratiske Former.

I Virkeligheden var dette Dokument en maskeret Abdikation.

Som Forholdene havde udviklet sig, vilde det være lidet rimeligt, at det gennemagiterede russiske Folk, der var bleven hidset op mod Czardømmet som Ophav til alle Ulykker, nu ved et almindeligt, folkeligt Plebiscit, et Ord som Millioner af Russere ikke har forstaaet hverken efter dets Aand eller dets Bogstav, nu atter frit skulde vælge dette Czardømme som Regeringsform i Fremtiden.

Republiken var ved at vokse ud af Revolutionen!

Da dette blev klart, var der mange, der blev betænkelige, maaske ikke mindst den engelske Gesandt i Petrograd, Sir *George Buchanan*, som nok havde ønsket at faa det tyskvenlige Hof fjernet, men som sikkert havde regnet med Opretholdelsen af det monarkiske System i mere eller mindre frie konstitutionelle Former efter vest-europæisk Mønster.

Og som det gik den engelske Gesandt, gik det mange af dem, der tidligere havde været i Opposition til det bestaaende Styre: Storfyrster, Adelsmænd, Godsejere, Industridrivende og Generaler.

Naar galt skulde være, vilde de alligevel hellere tyranniseres fra *oven* end fra *neden*, hellere af en Czar og et Hofparti end af Soldater og Arbejdere.

Mange var tillige opfyldte af virkelig patriotisk Betyngning for, hvorledes det under disse Forhold skulde gaa det i politisk Henseende endnu saa umodne Folk den Dag, da det selv fik hele Styret i sin Haand uden dog at have Kraft til at bryde med det gamle, indgroede Bureaukrati- og Bestikkelsessystem, der har raadnet Rusland op.

Det var disse Forhold, der skabte en ny og saare farlig Situation for den afgaaende Czar Nikolai den anden.

I de oprindelig uklare Sensationstelegrammer om Abdikationen hed det, at man havde tvunget Czaren til den med Revolver i Haanden.

Som vi har set af den autentiske Beretning, som den ene af Eksekutivkomitéens Delegerede selv har afgivet, foregik Tronafsigelsen i de aller affableste Former.

Ingen kunde derfor noget Øjeblik blot mistænke Czaren for, at han, der endogsaa var gaaet videre, end de Delegerede ønskede, idet han ogsaa havde abdiceret paa sin Søns Vegne, næste Dag skulde tage sin Beslutning tilbage og atter prøve paa at komme til Magten.

Nej, han vilde have anmodet den nye Regent om hurtigst mulig af Hensyn til sit og sin Families Helbred at faa Lov til at tage til det fædrene Slot Livadia, og hans Broder vilde have skyndt sig med som en kær Pligt at opfylde dette Ønske fra den Mand, der frivillig havde overdraget ham sin Arvelod, og han vilde til Gengæld have givet ham en standsmæssig Titel.

Men nu?

Ja, nu, da man i mange Kredse begyndte at blive betænkelig ved Czarens Abdikation, fordi dens Konsekvens syntes at skulle blive selve Monarkiets Fald, nu dukkede et nyt Spøgelse pludselig op: Kontrarevolutionen!

Kun ved, at Soldaterne var gaaet over til de Revolutionære, havde disse sejret.

Men Soldater, der trods alt nu en Gang er bundne af Disciplin og Uniform, og som har instinktiv Tilbøjelighed til at lade sig kommandere, de kan føres, hvorhen det skal være, naar blot der kommer den rette Mand.

Napoleon Bonaparte er i saa Henseende det aldrig bort-disputerlige historiske Faktum, og navnlig Frankrigs Historie har haft en Række Eksempler lige til Boulanger

og General Roget, som Paul Deroulède vilde have til at gøre Statskup under Dreyfusaffærens Virvar.

En skønne Dag vilde da maaske en kraftig General i Spidsen for sine Tropper atter føre Militæret over paa Dynastiets Side med Tilslutning fra de konservative Elementer i Befolkningen og fra de Officerer, der frygtede for, at Anarkiet fuldstændig skulde demoralisere den russiske Hær og føre den til blodige og ydmygende Nederlag mod Fjenden.

Naar den Dag kom, saa kunde der være Fare for, at man vilde sige til Czar Nikolai:

— Du abdicerede, fordi Folket forlangte det gennem en Revolution, nu giver Folket Dig atter Dine legitime Rettigheder tilbage gennem en ny Revolution!

Vilde Czar Nikolai, hvem hans Broder straks vilde løse fra hans Overdragelse til ham af den »tunge Opgave«, ikke i saa Tilfælde anse det for sin Pligt at bestige sine Fædres Trone?

Højst rimelig!

Saadan ræsonnerede i hvert Fald den provisoriske Regering og Dumaens Eksekutivkomité.

Derfor var der to Mænd, der allerede nu maatte uskadelliggøres.

Den ene var Storfyrst Nikolai Nikolajevitsch, hvem man maatte fratage den Overkommando over Hæren, som den nye Regent straks havde været saa ivrig til at betro ham, men som ogsaa kunde bruges i n d e f t e r.

Den anden var den tidligere Czar Nikolai den anden, hvis Person man maatte sikre sig.

Den 21de Marts var Czaren, hvis indre Sindsstemning kun røbede sig i, at han ustandselig røg Cigaretter, som sædvanlig gaaet hen til sin Moder for at spise Frokost i hendes Tog.

Dette holdt stadig paa Stationen i Mogilef.

Paa Vejen til og fra Banegaarden blev Czaren endnu hilst med Ærbødighed af enkelte af Beboerne, men de fleste lod, som om de ikke kendte ham og gik ham ligegyldige forbi.

Czaren selv tænkte næppe paa Genrejsning eller paa Hævn.

Hans Optræden under hele den sidste Tids oprivende Begivenheder havde altid været loyal og uden Rancune.

Da Storfyrst Nikolai Mikailovitsch første Gang havde sagt ham den Sandhed, som han senere formulerede i det tidligere omtalte Brev, havde han sluttet med den dramatiske Replik:

— Kald saa paa dine Kosakker og lad mig dræbe!

Men Czaren havde kun rystet paa Hovedet med et stille Smil og takket ham for hans gode Raad, idet han bød ham Ild paa hans Cigaret.

Under den første Konference i Kejsertoget efter Alarmtelegrammet fra Dumaen fremkom der ifølge det russiske Blad »Utro Rossij« et næsten sindssvagt Forslag.

Det var Pladskommandanten, General Voieikof, der foreslog, at man skulde lade Fronten aabne ved Minsk, saaledes at Tyskerne uhindret kunde trænge ind i Landet. Generalen fremhævede, at Kejser Wilhelm ikke førte Krig med Czaren, til hvem han følte sig knyttet ved dynastisk Tradition, men mod det antimonarkiske Rusland, der rummede en saa stor Fare for Tyskland selv og dets Kejserhus.

Herpaa svarede Czaren med harmdirrende Stemme:

— Jeg vil aldrig forraade Rusland!

Men Regeringen og Dumaen havde alligevel ikke Tillid til Czarens Loyalitet. Han kunde stadig være farlig, saa længe han var paa fri Fod i Rusland, og endnu farligere kunde han blive, hvis han fik Lejlighed til at flygte, for fra et sikkert Sted i Udlandet at lede den kontrarevo-

lutionære Bevægelse og afvente det gunstige Tidspunkt for sin Tilbagevendende.

Paa Eksekutivkomitéens Foranstaltning blev der derfor udpeget fire Delegerede, der skulde rejse til Mohilef for at arrestere Czaren.

De fire Delegerede, der fik denne Velfærds-Opgave, var Dumamedlemmerne: Boublikof, Gribunin, Verchin og Kalinin.

De afrejste i Ekstratog fra Petrograd den 20de Marts og ankom den næste Eftermiddag Klokken 3 til Hovedkvarteret i Mogilef, hvor deres Tilstedeværelse vakte stor Bevægelse blandt Soldaterne.

Nu vidste man, at der vilde ske noget.

General Alexeief, der allerede længe havde været den egentlige Hærleder til Trods for, at Czaren nominelt havde Overkommandoen, var bleven underrettet telegrafisk. Han modtog Regeringens Delegerede i sit Kvarter og erklærede, at han stod til deres Disposition.

Man forlangte, at han straks skulde gøre Kejsertoget klart til Afrejse.

Dette skete telefonisk, hvorefter man gik over til at affatte Listen over Ekszarens Følge.

Kun om et Navn kom der til at staa Kamp. Det var Admiral Nilof, der havde udtalt Ønsket om at ledsage sin tidligere Herre, men da man mente, at han havde en særlig uheldig Indflydelse paa Czaren, blev det nægtet ham.

Admiral Nilof, der blev kaldt ind, modtog de Delegeredes Besked med stram militær Hilsen og trak sig tilbage.

Under Ledelse af General Alexeief begav man sig derefter til Banegaarden for at gøre alt klart til Oprud og underrette Czaren om, hvad der forestod.

Dumamedlemmerne tog Plads i deres Waggon, og

Alexeief gik ind i Enkekejserindens Tog for at meddele Czaren, at han var Arrestant.

Czaren bevarede som sædvanlig sin urokkelige næsten fatalistiske Ro. Han vekslede et hurtigt Blik med sin Moder, der var bleven ligbleg, og som syntes en Besvimmelse nær. Saa omfavnede han hende hurtigt og kysede hende, hvorefter han vendte sig mod Generalen og sagde:

— Deres Ekscellence! Vil De meddele de Herrer Delegerede, at jeg er rede til at begive mig hvorsomhelst hen og at underkaste mig en hvilkensomhelst Behandling.

De skønne Drømme om et stille, roligt Familieliv paa Livadia var forlængst forbi!

Derefter traadte Czaren, ledsaget af Generalen, ud paa Perronen, hvor der var samlet en stor Menneskemængde, idet Rygtet om, hvad der foregik, havde bredt sig i Morgilef i den Time, der var gaaet med Formaliteter og Forberedelser.

Nogle blottede Hovedet. Alle var tavse overfor denne gribende, menneskelige Tragedie, der næsten syntes at maatte være saa uudholdelig som en Degradationsparade.

Czaren, der var iført Konvoj-Kosakkernes Uniform med Georgsordenen paa Brystet, var nu kendelig greben.

Han hilste først paa en Gruppe Officerer, der gengældte Hilsenen, derefter henvendte han sig til den Del af Følget, som man ikke havde tilladt at ledsage ham, fordi man syntes, at han i sin nuværende Stilling kunde nøjes med mindre Betjening. Han gav hver enkelt Haanden, sagde et Par venlige Ord og hilste derefter militærisk til Huen.

I dette Øjeblik var der mange, der ikke kunde tilbageholde deres Taarer.

Kejsertoget, hvis man stadig turde bruge denne Be-

tegnelse om det gyldne, rullende Fængsel, var nu klar til Afgang.

Man hørte et skarpt Fløjt, og en Waggon, der var bleven udrangeret, førtes af et Lokomotiv langsomt bag om og kobledes til.

Det var de fire Delegerede, de fire Fangevogtere, der skulde følge med til Czarskoje-Selo for at overbevise sig om, at deres Arrestant blev afleveret i de rigtige Hænder.

Saa lød Afgangssignalet! Czaren gik tværs over den smalle Perron og steg op i Toget.

Hvor ofte havde dette ikke været Anledning til jublende Hurraraab fra Mængdens Side.

Nu var alle tavse. Paa Perronen herskede Stilhed som i en Grav, medens man betragtede de fire Politikommisærer, der fulgte efter Czaren ind i Vognen.

Klokken 4,50 satte Toget sig langsomt i Bevægelse.

Czaren stod ved Vinduet med Haanden til Hilsen, medens hans Øjne søgte Toget lige overfor, i hvilket hans Moder stod som tavst Vidne til sin Søns Ydmygelse.

Og dog følte han det maaske som en Lykke, at det netop var hende, hvis Øjne sidst havde hvilet paa ham, inden den store Stilhed omhyllede ham i Henhold til den Arrestordre, der var udstedt mod: »Nikolai Romanof«.

Czarens Rejse fra Hovedkvarteret til hans fremtidige Fængsel var i alle Detailler bleven fastsat med et Ceremoniels Nøjagtighed.

Men det var et trist Ceremoniel, og det var en trist Rejse, under hvilken man ofte gjorde Ophold, uden at der paa Stationerne fandt nogen Art Modtagelse eller Demonstration Sted.

Czaren — thi som Czar behandledes han endnu af sine nærmeste Omgivelser — talte meget med sine Adjutanter *Mordvinof* og Prins *Dolgorukof* samt General *Narysch-*

kin og Oberst Komzin, der førte Toget. Men det var aabenbart, at han kun talte af Nervositet. Hans Tanker var langt borte, medens han underholdt sig om Egnen, Togets Hastighed og militære Operationer. Hans Blik, der altid havde været mildt og vagt, havde faaet en underlig stikkende, feberagtig Glans i det blege Ansigt, medens han konstaterede, hvorledes Hoffolkenes affable Høflighed tog af saa at sige fra Time til Time, alt som man nærmede sig Rejsens Maal.

Toget standsede for femte eller sjette Gang, og de, der havde været ude paa Perronen, og som nu atter kom ind, meddelte, at den gamle Hofminister Fredericks var bleven arresteret, skønt han havde gemt sig i Kælderen til sin Villa, der var bleven brændt af, og at Paladskommandanten, General Voieikof, ligeledes var sat fast. Kejseren gjorde en smertelig Bevægelse, idet han udbrød:

— De Stakler! Det gør mig ondt for dem. Det var ikke deres Skyld!

Czarens overbærende Ord overfor dem, der bar en saa væsentlig Del af Skylden for hans egen Ulykke, gjorde imidlertid ikke større Indtryk i denne Kreds, hvor alle kun var optaget af deres egen Skæbne. Hver Gang Toget standsede, saa man forskræmt paa hinanden. Vilde der nu ske nye Arrestationer efter Befaling af den mystiske Velfærdskomité, der sad inde i den Waggon, som man betragtede med et sky Blik.

Ingen af de Delegerede havde vist sig, og ingen af dem havde talt med den detroniserede Czar.

Aftenen kom, og Nikolai den anden, der stadig ikke med et Ord havde berørt, at han nu kun var »Hr. Nikolai Romanof«, trak sig hilsende tilbage til sin Sovevaggon med sit sædvanlige: Godnat, mine Damer og Herre, sov vell!

Med Søvn blev det saa som saa for mange af dem,

der laa i deres Kupé og ængstelig spurgte sig selv: Hvem bliver den næste? Bliver det mig?

Uhyggen var størst, naar man holdt og hørte de korte Raab ude paa Perronen.

Det føltes som en Hvile og Beroligelse, hver Gang man atter satte sig i Bevægelse.

Om Morgenen Kl. 9 naaede man til Stationen Susasino. I Spisesalonen var der dækket Kaffeboard.

Czaren traadte ind og opfordrede sine Omgivelser til at indtage Morgenmaaltidet sammen med ham.

Og her brød han for første Gang den tidligere saa pinlige Tavshed.

I over en Time talte han indgaaende om de sidste Dages Begivenheder og endte med at sige, at han trods alt følte det som en Lettelse, at han nu snart skulde være i sin Families Kreds.

Derefter kyssede han paa russisk Manér alle de Tilstedeværende, medens hans Kammertjener, for hvem han stadig syntes at være stor, til Gengæld ærbødigt kyssede ham paa Skulderen.

Saa trak Czaren sig atter tilbage, idet han med en bred Haandbevægelse henvendte sig til alle de Tilstedeværende med disse Afskedsord:

— Jeg takker Dem for Deres Tjeneste! Paa Gensyn! Farvell!

Man var nu naaet til Stationen Gatchina, og Rejsens Maal var nær.

Toget standsede for sidste Gang, og der blev telefoneret til Kommandanten i Czarskoje-Selo, at han skulde sende Befordringer for at hente Arrestanten og hans Følge.

Det var den 22. Marts Kl. 11½ om Formiddagen, at Toget kørte ind paa den Banegaard, der tidligere havde været forbeholdt den kejserlige Familie, og hvor saa mange store, officielle Modtagelser havde fundet Sted.

Nu var alt det straalende Ceremoniel forsvundet.

Paa Perronen stod kun de tavse Repræsentanter for det nye Regime med strenge Miner.

Czaren forlod sin Vogn. Han saa lige ud, og han hilste ikke paa nogen af de Tilstedeværende, men holdt hele Tiden Haanden til Huen.

Saa gik han gennem den lille Audienspavillon, der var konstrueret til ham personlig, til Modtagelse af Autoriteter og Honoratiores.

I Dag var der ganske mennesketomt.

Udenfor Stationsbygningen holdt nogle Automobiler.

Czaren saa sig et Øjeblik spørgende om, men da hans Adjudant svarede med en opfordrende Haandbevægelse, sprang han op i det forreste Automobil, der straks rullede afsted, medens den tætte Tilskuerskare forholdt sig ganske tavs.

Umiddelbart efter Czarens Automobil fulgte to andre med Eksekutivkomitéens Medlemmer, der med Assistance af Politikommissærerne og Soldater, som var stillede til Disposition efter Regeringens Ordre, skulde paase, at Arrestanten »Hr. Nikolai Alexandrovitsch Romanof« blev afleveret i Overensstemmelse med det udstedte Dekrets Ordlyd.

Ti Minutter senere faldt de tunge Gitterlaager i, medens der ved dem alle stilledes Vagtposter med skarptladte Geværer.

Nikolai den anden var Fange i det Slot, som han altid havde elsket paa Grund af dets smaa Dimensioner, der passede saa godt til hans jævne næsten borgerlige Vaner!

Vi har nu fulgt Czarens dramatiske Skæbne, saaledes som den med rivende Hast udviklede sig fra det Øjeblik, da han om Morgenen Klokken 4 den 13. Marts forlod sit Hovedkvarter, indtil han den 22. Marts Kl. 12 om Mid-

dagen lukkedes inde som Fange paa Czarskoje-Selo, over hvis Park Sneen havde lagt Dødens hvide Lagen.

Vi kommer nu til den anden lige saa dramatiske Halvdel af den russiske Czarfamilies Tragedie: Kejserindens Skæbne:

Alexandra Feodorovna er bleven meget haardt bedømt, og hun er almindelig bleven fremstillet som sin Mands onde Aand.

At hun har haft en meget væsentlig Skyld i hans Ulykke er uomtvistelig, men Historien vil dog maaske en Gang i Tiden se mildere end Nutiden paa hendes Motiver, saaledes som Tilfældet nu er med Marie Antoinette.

Deres Skæbne har i mangt og meget haft Lighedspunkter allerede fra deres Tronbestigelse.

Man erindrer saaledes, hvorledes begges Kroning fremkaldte store Ulykkestilfælde med Tab af mange Menneskeliv, og at disse Katastrofer mærkelig nok faldt paa samme Dato med 126 Aars Mellemlum.

Fortrolig med sit Folk blev Kejserinden aldrig. Ligesom hun selv ikke kunde glemme det lille Hof hjemme i Darmstadt, hvor hun til Stadighed aflagde Besøg og tog Czaren med, saaledes kunde Befolkningen i Rusland og ikke mindst dets aristokratiske Kredse, aldrig glemme hendes Afstamning.

Som Marie Antoinette stadig maatte kæmpe med Skældsordet »Østerrigerinden«, saaledes hed Czarevna aldrig andet end »Tyskeren«, en Nationalbetegnelse, for hvilken vi i hvert Tilfælde paa Dansk ikke har nogen særlig kvindelig Form.

Man tør ikke uden at være uretfærdig mod en Kvinde, der nu er ramt saa haardt som nogen af Verdenshistoriens tragiske Personer, bebrejde den detroniserede russiske Kejserinde, at hun holdt fast ved sit Fædreland.

Men hvad man kan bebrejde hende, det er, at hun med sig førte hele den preussiske Aand, der er saa udpræget ved de smaa tyske Hoffer, hvor den ofte antager rent ud parodiske Former, som har været Genstand for Spot i Tyskland selv, saavel i det godmodige Vittighedsblad »Fliegende Blätter« som det blodige Satireblad »Simplicissimus«.

Til Trods for den fransk-russiske Alliance; til Trods for den overstrømmende Begejstring, der var bleven ødslet paa Kejserinden under hendes Besøg i Frankrig og til Trods for de vekslende franske Præsidenters Visiter ved det russiske Hof, saa vedblev Kejserinden i sit Hjerte stadig ikke blot at være tysk, men ogsaa at tænke tysk, eller rettere preussisk.

Man har fortalt om Kejser Wilhelm, at han en Gang à la Alexander den store har udbrudt, da Rigsdagen havde voldt ham en af de ikke usædvanlige Ærgrelser.

— Hvis jeg ikke var Konge af Preussen, vilde jeg være Kejser af Rusland!

Og meget i den tyske Monarks Karakter tyder paa, at denne Udtalelse kan være rigtig.

For den lille Darmstadt-Prinsesse, der allerede i en Alder af 22 Aar var bleven Kejserinde over Evropas vældigste Rige, stod Hoffet i Berlin som Idealet og Kejser Wilhelm som Typen paa en moderne Monark, der kun havde den Fejl, at han ikke var Enehersker.

Hvor Magten, saaledes som i Rusland, endnu laa i een Mands Haand, vilde man kunne naae Idealet, naar man handlede efter Wilhelm den andens Principer, efter hvilke Fyrsten skulde have Følelsen af, at han var Guds udvalgte Redskab.

Det var derfor Kejserinden, der stadig opfordrede sin Gemal til at vise sig som en Mand og til at sætte haardt mod haardt, selv naar det gjaldt berettigede Krav.

Naar dertil kom, at den lange Ventetid paa en Tronfølger, de stadige Attentater og Krigsulykker og de indrepolitiske Nederlag havde gjort Kejserinden nervøs, melankolsk og syg, saa forstaar man, at hun tilsidst havde lagt sig ud med alle sine Omgivelser, særlig med det mægtige Storfyrstparti, der altid har dannet en Sideregering i Rusland.

En for en blev Storfyrsterne sat ud af Spillet; fjernet fra Czarens Omgivelser og forvist i Unaade ligesom Storfyrst Nikolai Konstantinovitsch, hvis Deportation under Alexander den tredje til Turkestan vakte Opsigt som et enkeltstaaende Fænomen.

Mellem disse forviste Storfyrster, der havde faaet Tilhold om at rejse til Udlandet eller at trække sig tilbage til deres Godser, fik Kejserinden ganske naturlig sine allerbitreste Fjender, og blandt dem i første Række Præsidenten for det »Kejserlige russiske historisk-geografiske Selskab« Storfyrst Nikolai Mikailovitsch.

I det tidligere berørte Brev, som han sendte Czaren i Rasputin-Perioden, tillod han sig endogsaa at angribe Kejserinden direkte i følgende Ord:

»Ofte har De fortalt mig, Deres Majestæt, at De ikke kunde stole paa nogen, og at De tit er bleven skuffet. Hvis dette er Tilfældet, gælder det særlig Deres Hustru, som elsker Dem, men som alligevel har ført Dem bag Lyset, da hun er omgivet af ondsindede Fortrolige. De stoler paa Alexandra Feodorovna; det er kun naturligt, men de Meninger, hun fremsætter, har deres Bund i dygtigt smedede Intriguer, ikke i Sandheden. Hvis De er ude af Stand til at befri hende for disse Indflydelser, saa vær i hvert Fald paa Deres Post imod den permanente, systematiske Paavirkning fra de Rænkesmede, der benytter Deres Hustru som et Redskab. Hvis Deres Overtalelser er frugteløse — og jeg er sikker paa, at De ofte har forsøgt at mod-

arbejde denne Indflydelse — saa forsøg andre Maader til en Gang for alle at frigøre Dem for den.

Deres første Impulser og Beslutninger er altid beundringsværdig rigtige, men saasomt andre Indflydelser paavirker Dem, begynder De at vakle. Hvis De kunde fjerne Mørkekræfternes Magt, vilde Forholdene i Riget bedres, og De vilde atter kunne nyde Deres Undersaatters Tillid, som De nu har forspildt. Alt vilde da gaa i Lave! De vilde faa at se, at alle er rede til at arbejde under forandrede Forhold og under Deres personlige Ledelse.

Jeg har længe tøvet med at fortælle Sandheden, men jeg besluttede mig til at gøre det, *efter at Deres Moder og Deres Søstre havde overbevist mig om, at det maatte gøres.* Jeg siger ikke dette af personlige Grunde, men jeg haaber derved at kunne redde Deres Trone for Dem og spare vort elskede Fædreland for grufulde Begivenheder.«

Med disse profetiske Ord sluttede dette Brev, som Lørdag den 24. Marts blev offentliggjort i »Times«.

Det giver et klart Indtryk af Kejserinde Alexandra Feodorovnas Stilling ved det russiske Hof.

Hun var ikke blot svigtet af Storfyrsterne, men ogsaa af deres Damer lige til Kejserens egne Søstre og hans Moder, Enkekejserinde Maria Feodorovna, der i gamle Dage havde haft den største Indflydelse paa Czaren inden hans Giftermaal.

Den Storfyrstbevægelse, der havde udviklet sig ved Hoffet i Petrograd til Bekæmpelse af Kejserindens tyske Indflydelse, havde en Sammensværgelses Karakter.

Man mødtes i det Palæ, der tilhørte Storfyrst Kyrill, som var højtstaaende Marineofficer. Han stillede sig straks ved Revolutionens Udbrud til Regeringens Disposition og trak sig senere tilbage for ikke at være til Gêne.

I Storfyrstens Saloner mødtes ikke blot det utilfredse

Hofparti, men ogsaa talrige Embedsmænd i fremskudte Stillinger og oppositionelle Politikere og Udlændinge, der tilhørte Ententens Repræsentanter, deriblandt den engelske Gesandt Buchanan.

I Begyndelsen blev Diskussionerne, der førtes bag tilsyneladende selskabelige Former, uddebatterede i den største Hemmelighedsfuldhed, da man var bange for det politiske Politi.

Men Forholdene udviklede sig efterhaanden saaledes, at man i Petrograd omtrent kunde gøre, hvad man vilde, medens Opløsningen tiltog saavel indenfor Hæren som inden for hele Riget.

Der faldt mange spottende Ord om Czaren, ikke mindst i hans Egenskab af øverste Krigsherre, der stadig udtalte, at han vilde fortsætte Krigen til en sejrrig Afslutning. Hvorledes vilde dette være muligt under de Tilstande, der herskede i Landet, og som skulde være endnu værre ude i Sibirien, Turkestan og Kaukasus?

Jo, Rusland kunde sejre, thi det var stort, mægtigt og offervilligt, men det kunde aldrig ske, saa længe Kejseren var under Indflydelse af Kejserinden, og hun igen under Indflydelse af Folk, der ikke blot arbejdede for en Separatfred med Tyskland, men som ogsaa — for at fremme deres Planer — begik direkte Forræderi til Fordel for Tyskland.

Dog, hvorledes skulde man faa Kejserinden i Tale?

Der var i Rusland længere til Czaren end til Vorherre, og for Storfyrsterne var der maaske endnu længere til Kejserinden, der hadede og frygtede dem.

Saa skete det, som tidligere berørt, at Storfyrst Kyrills Hustru, Storfyrstinde Victoria Feodorovna, vendte tilbage fra et Besøg hos den fra Bukarest flygtede Dronning Maria Feodorovna, der er hendes Søster, idet de begge er fødte Prinsesser af den engelske Linie af Huset Sachsen-Ko-

burg-Gotha, og som saadanne tillige har været Prinsesser af Storbritannien og Irland.

Storfyrstinde Kyrill, der nu er en Dame paa 40 Aar, havde tidligere været gift med den russiske Kejserindes Broder, Storhertug Ernst Ludvig, fra hvem hun imidlertid blev skilt i 1901 for fire Aar senere at gifte sig med Storfyrst Kyrill. Hun havde saaledes været Kejserindens Svingerinde og havde den Gang staaet hende temmelig nær.

Ved sin Tilbagekomst fra Søsteren paastod hun indigneret, at Rumæniens Nederlag skyldtes bevidst Optræden fra Ruslands Side, der havde begaaet direkte Forræderi mod sin nye Forbundsfælle.

Man blev saa alarmeret over denne og andre Sensations-Efterretninger, som Storfyrstinden medbragte, at man blev enig om, at det var bedst, at hun selv gik til Kejserinden og advarede hende mod den for Dynastiet ødelæggende Politik, som hun ydede sin Støtte.

Men medens Czaren roligt havde hørt paa Storfyrst Nikolaus Mikailovitsch, og endogsaa havde budt ham Ild paa hans Cigaret ved Audiensens Slutning, saa optraadte Kejserinden ganske ubehersket overfor sin tidligere Svingerinde. Hun lod hende vide, at hun selv havde siddet i 22 Aar paa Ruslands Trone og derfor kendte Forholdene i Landet bedre end visse Folk, der ikke bestilte andet end at spille Bridge.

Det sidste Argument, der vidner om ægte kvindelig Logik, blev afgørende, idet de to høje Damer skiltes i den yderste Ophidselse som uforsonlige Fjender.

Efter at dette sidste Baand, der bandt Kejserinden til Storfyrsternes Parti, saaledes var bristet, havde Czarevna kun Regeringen at stole paa, og hun knyttede da navnlig sin Skæbne til den af alle saa forhadte Protopopoff, der vedblev at forsikre hende om, at der ikke var nogen Fare

ved Situationen. Denne Besked lod hun lige saa ofte gaa videre til Czaren i Hovedkvarteret.

Endelig den 12. Marts blev Bindet brutalt og ubarmhertigt revet fra Kejserindens Øjne, idet der til Czarskoje-Selo indløb Efterretning om, at Tropperne i Petrograd var gaaet over til de Revolutionære.

Endnu vilde Kejserinden dog ikke tro paa en almindelig Revolution. Hun mente, at der kun var Tale om en Revolte, der kunde dæmpes med Magt. Der blev givet Ordre til Garden om at sætte Slottet i Forsvarstilstand og at omgive det med Mittrailløser og Panserautomobiler.

Man forberedte sig paa en fuldstændig Belejring, og man svævede endnu i den Vildfarelse, at Slottets Garnison vilde gøre sin Pligt til det yderste ligesom Ludvig den sekstendes Schweizer-Garde under Angrebet paa Tuilerierne.

Samtidig besluttede Kejserinden sig til et fortvivlet Skridt. Hun vilde søge Hjælp og Støtte hos Storfyrsterne, som dog maaske nu havde indset, at deres egne Interesser stod paa Spil.

Paa egen Haand sendte hun Bud efter Storfyrst Paul Alexandrovitsch, der var Czarens Onkel, og som maatte anses for at være en af de Besindigste indenfor Hoffet. Han havde desuden en særlig Pligt til at optræde i dette Øjeblik, da han var Gardens administrerende Chef.

Da Storfyrsten traadte ind og med militær Hilsen spurgte, hvad Kejserinden havde at befale, ilede hun hurtigt imod ham og udbrod i en halvt befalende, halvt bønlig Tone:

— De maa tage lige til Fronten og prøve paa at samle de Folk, der endnu er os hengivne. Vi maa for enhver Pris frelse Tronen, der er i Fare.

— Jeg er ikke militær Chef for Garden, Deres Majestæt, men kun Generalintendant.

— De maa gøre det alligevel.

— Det vil være unyttigt, Deres Majestæt. Alle de Tropper, der er sendt til Petrograd, er gaaet over til Revolutionen!

Kejserinden blev ganske stum.

Nu forstod hun, at hendes Skæbne var beseglet.

Paa Czarskoje-Selo havde Begivenhederne imidlertid udviklet sig med rivende Hast parallelt med Revolutionen i Petrograd.

Det var ikke alle, der straks svigtede deres gamle Herskab. Der var nogle trofaste, der var rede til at forsvare det, og de var til Gengæld, saadan som det plejer at gaa ved saadanne Lejligheder: plus royalistes que le roi!

De vilde skyde de Revolutionære ned under en regulær Kamp, og med Iver gav de sig i Lag med at bakke med Mitrailløserne og de pansrede Automobiles for at bringe dem i Stilling.

Allerede drønedes de første Skud, Blodet flød, Eder og Forbandelser lød.

Da skete der et Optrin, der atter mindede om Stormen paa Tuilerierne:

Kejserinden traadte frem og anmodede sine Forsvarere om at holde inde.

Idet hun derefter henvendte sig til Chefen for de Tropper, der var gaaet over til Revolutionen, raabte hun:

— Skyd ikke, jeg er kun en almindelig Sygeplejerske!

Fra begge Sider indstilledes Kampen, og der blev atter Ro, men Slottet var hermed faktisk i de Revolutionæres Besiddelse. De kamperede rundt om det i de følgende Dage.

Kejserinden havde for saa vidt haft Ret i sine Ord, som alle Børnene faktisk var mere eller mindre syge samtidig med, at deres Tilstand selvfølgelig var bleven yder-

ligere forværret ved den Ængstelse og Ophidselse, som de oprivende Begivenheder havde fremkaldt.

Men paa den anden Side var det ikke helt Sandhed, hvad Kejserinden havde sagt.

Hun var andet og mere end en almindelig Sygeplejerske, hun var endnu stadig Dynastiets Repræsentant, der var opfyldt af Tanken om at vinde Tid for derigennem maaske at vinde mere.

Atter sendte hun Bud efter Czarens Onkel, Paul Alexandrovitsch, der selv har givet følgende karakteristiske for Kejserinden højst farlige Beskrivelse af, hvad der yderligere skete, da hun den 14de Marts for anden Gang til-sagde ham til Møde paa Slottet:

»Jeg afslog at begive mig derhen, thi netop i det Øjeblik forberedte man hos mig det Manifest, der skulde overdrage hele Konstitutionen til det russiske Folk. Nikolai skulde underskrive det. Efter at jeg havde faaet Kyrill Vladimirovitsch og Michail Alexandrovitsch Underskrifter, og efter at jeg selv havde underskrevet, sendte jeg Manifestet til Dumaen. Dokumentet blev overrakt til Miljukof mod Kvittering. Først da begav jeg mig til Slottet.

Det første Spørgsmaal, som Alexandra Feodorovna rettede til mig, var:

— Hvor er min Husbond? Er han levende? Hvad skal vi gøre for at berolige Gemytterne?

Jeg rakte hende derefter Teksten til det Manifest, som jeg havde redigeret.

Hun billigede dets Indhold.

Den 3./16. Marts blev jeg endnu en Gang kaldt til Slottet. Jeg havde i Haanden den sidste Udgave af Bladene, der meddelte Abdikationen. Jeg læste den for hende. Alexandra Feodorovna var uvidende om alt, hvad der var sket. Da jeg var færdig med Oplæsningen, udbrød hun:

— Det tror jeg ikke paa! Det er kun Løgn og Opdigtelser af Bladene. Jeg sætter min Lid til Gud og til Arméen. De har endnu ikke svigtet os.

Jeg maatte forklare hende, at ikke blot Gud (!), men ogsaa Arméen havde sluttet sig til Revolutionen. Det var først i dette Øjeblik, og maaske for første Gang, at den knækkede Kejserinde gjorde sig Rede for den Skade, som hun og Rasputin havde foraarsaget Landet og Monarkiet.

Jeg saa Kejserinden for sidste Gang den 5./18. Marts. Hun kunde da ikke tale mere. Hun hulkede, og hun spurgte mig hvert Øjeblik, hvad hun skulde gøre. Ekskejsrerinden ventede Dumaens Delegerede. Hendes eneste Ønske var af dem at opnaa Tilladelse til at vende tilbage til det Lazaret, som hun havde oprettet, og der at faa Lov til at passe de Saarede og — glemme.

Men Dumaens Delegerede og Eksekutivkomitéen troede ikke paa, at Alexandra Feodorovna vilde være i Stand til at glemme, hvis man overlod hende til sig selv.

De frygtede, at hun vilde samle det gamle Regimes Tilhængere for at sætte sig i Spidsen for Kontrarevolutionen, hvis Fare stadig lurede.

Baade af denne Grund og for at berolige Sindene, hvis Ophidselse rummede Mulighed for Voldsomheder, besluttede den provisoriske Regering at træffe de samme Forholdsregler overfor Kejserinden som overfor Kejseren.

Det blev overdraget Petrograds Militærguvernør, General Kornilof at meddele Kejserinden, at hun var erklæret for Arrestant.

Den Scene, der nu udspandt sig, var ikke mindre dramatisk end den, som omtrent samtidig fandt Sted paa Banegaarden i Mogilef i Overværelse af Enkekejserinde Dagmar.

Om Morgenen tidlig den 21. Marts telefonerede Ge-

neral Kornilof til Czarskoje-Selo og forespurgte, hvornaar det passede Kejserinden at modtage ham.

Kejserinden lod svare, at hun straks skulde gøre sig parat, og at Generalen kunde komme i Løbet af en halv Time.

Da Generalen, som næppe var særlig stolt af sin Mission, traadte ind i Kejserindens Modtagelsessalon med militær Hilsen, kom Alexandra Feodorovna ham i Møde. Hendes blege Ansigt var fuldstændig forstenet, og hendes Bevægelser var automatiske, som en Dukkes.

Hun havde klædt sig i kulsort Enkedragt.

Med Forsøg paa et høfligt Smil bad hun Generalen og hans Ledsagere om at tage Plads.

Da dette var sket under en pinlig Pavse, spurgte Kejserinden næppe hørligt:

— Hvad skylder jeg Æren af de Herrers Besøg?

General Kornilof rejste sig og svarede:

— Jeg kommer i Følge Ordre fra Ministerraadet for at give Dem Meddelelse om den provisoriske Regerings Beslutning.

Efter disse Ord rejste Kejserinden sig ligeledes som i Ærbødighed mod de nye Magthavere og sagde roligt:

— Jeg hører!

General Korniloff tog et Dekret frem og oplæste det langsomt for den stadig oprejst staaende Kejserinde.

Da han var færdig, tilføjede han:

— I Henhold til Regeringens Beslutning og Folkets Villie erklærer jeg Dem herved for Arrestant, saa De maa ikke forlade Slottet.

Kejserinden svarede kun med et Nik, hvorefter Generalen med militær Hilsen forlod Gemakket.

Da Nikolai den anden som Michael Romanof atter be-
traadte Czarskoje-Selo, mødte han derfor en Hustru, der var Fange som han selv.

Deres største Trøst i dette bevægede Gensyns Øjeblik var, at de i hvert Fald var i *samme* Fangenskab og havde deres Børn hos sig.

Dog heller ikke denne Trøst skulde længe forundes den styrtede Kejsersfamilie!

Saasnart Czaren var ankommet til Czarskoje-Selo, søgte hans Tanker straks tilbage til Moderen, Enkekejserinde Dagmar, *der under Ledsagelse af et Dumamedlem* havde faaet Tilladelse til at vende tilbage til Kief for at genoptage sin Samaritervirksomhed.

Han sendte hende følgende Telegram:

»Lykkelig ankommen. Vær ikke urolig!«

Der er Tegn, der tyder paa, at Czaren selv fandt en Beroligelse og Hvile i nu at være naaet til sit Hjem, selv om det var som Fange.

Som berørt havde han altid holdt meget af Czarskoje-Selo, der har været de russiske Selvherskeres Sommerresidens lige siden Peter den stores Dage.

Det var denne Ruslands mægtige Fyrste, som anlagde Slottet knap fire Mil S. Ø. for St. Petersborg, hvor der tidligere laa en lille finsk By, der hed Saarimois.

Under Kejserinde Elisabeth opførtes et pragtfuldt Slot, der yderligere udvidedes af Katharina den anden, men som var altfor storstilet, hvorfor Alexander den første byggede sig en lille, hyggelig Rede. Det er dette Lystslot, der har forholdsvis beskedne Dimensioner, der er Kejsersfamiliens Sommerresidens, omgivet af en henrivende Park, og det er »Alexanderpalæet«, der menes, naar der i Almindelighed tales om Czarskoje-Selo. Dette er for Petrograderne et meget yndet Udflugtssted, hvortil der allerede var Jernbane saa tidligt som i 1838, svarende til vor Klampenborgbane.

I dette »Alexanderpalæ« var det altsaa, at Nikolai Ro-

manof med Hustru og Familie sad som Fanger, medens Regeringen drøftede, hvad der yderligere skulde ske.

Det første, man gjorde, var at konfiskere alle Czarens offentlige Ejendele, hvad der i og for sig var ganske konsekvent.

Selv efter Dumaens Indførelse havde Nikolai den anden aldrig formelt opgivet sin konstitutionelle Stilling som Enehersker. Han stod endnu paa Ludvig den fjortendes Princip: Staten, det er mig!, og fra det Øjeblik han abdicerede og opgav sin Statsmyndighed, renoncerede han faktisk ogsaa paa al Ejendom, som han besad i Egenskab af Statens Repræsentant.

Som saadan havde han i sin Tid været Verdens rigeste Mand, mod hvis Ejendomme og Skatte selv de amerikanske Milliardærer var for intet at regne.

Først var der Slottene med Inventar og Kostbarheder, de vældige Parkanlæg med tilhørende Drivhuse, Metal- og Kulminer, industrielle Virksomheder, private Skibe, Kronregalier og Samlinger. Men dernæst kom store Krongodser, Domæner, Jagtdistrikter og Dyrehaver med tilhørende Bestand.

Naar alt dette blev konfiskeret, blev der i kontante Penge og Privatejendom, stammende fra Arv, Gaver og opsparet Kapital, ikke meget mere end nogle faa Millioner Rubler tilbage, saafremt der da ikke er anbragt Penge i udenlandske Banker. Men dette er ikke rimeligt, da en Katastrofe af det nuværende Omfang vistnok har ligget ganske udenfor Czarens vildeste Fantasi.

Det var da ogsaa meget betydelige Krav, der blev stillet til Czarens Pung, rent bortset fra, hvad han blev snydt for.

Han skulde saaledes ikke blot holde hele sin vældige Hofholdning gaaende, men han skulde ogsaa fastsætte og udrede Appanagerne til Storfyrsterne.

Naar disse nu saa godt som alle er gaaede over til det nye Styre og har stille sig til dets Disposition, saa beror det for adskilliges Vedkommende paa, at de virkelig under deres Ophold i Paris og London, hvor de oftest tilbragte deres Tid, var bleven Modstandere af Enevældet.

Men for fleres Vedkommende er der sikkert ogsaa Spekulation med i Spillet, idet de ønsker ikke at blive plukkede mere end højest nødvendigt for deres ret betydelige faste og rørlige Ejendomme, som de har forstaaet at skaffe sig i ofte store Stillinger.

Om det vil lykkes dem, er et andet Spørgsmaal.

Bønderne er meget hidsige paa Jordegodset, og allerede da det rygtedes, at Czarens Ejendomme var konfiskerede, troppede de op i store Skarer for at faa deres Andel af »lille Far«s rare Mammon. Af Jordegods ejede Czaren alene i Altaidistriktet 135,000 Tdr. Land.

Et russisk Blad har iøvrig opgjort Czarfamiliens Formuesforhold saaledes:

Alexei $5\frac{1}{2}$ Million Rubler, Prinsesse Olga 5 Millioner, Tatjana 4 Millioner, Maria 3 Millioner og Anastasia 3 Millioner.

Aarets Udgifter var ifjor 1,600,000 Rubler, hvoraf Kejserinden havde faaet 209,000, Alexis 104,000 og hver af Døtrene 168,000, medens deres Udgifter i disse Krigs- og Sparetider havde været minimale.

Czaren lagde personlig ikke Penge op.

Trods al Tilslutning til Revolutionen er det vistnok tvivlsomt, om det vil blive tilladt en eneste af Huset Romanofs Medlemmer — vor egen Enkekejserinde Dagmar iberegnet — i nogen nær Fremtid at slippe ud af Landet for at nyde deres Familiegoder. I Rusland har det altid været saaledes, at det næsten er endnu sværere at komme ud end at slippe ind, idet man skulde præstere Pas til Annulering, naar man forlod Landet.

Dette vil sikkert blive opretholdt, som saa meget andet fra det gamle System.

Og det vil ikke mindst, indtil alle Undersøgelser er tilendebragt, komme til at gælde enhver, der har været knyttet til det tidligere Hof lige til den designerede Czar Storhertug Michail.

Om ham som Regent var der kun Tale i ganske faa Dage, og der er næppe nogen, der for Alvor tænker paa hans Kandidatur, naar den konstituerende Forsamling en Gang træder sammen for at tage Bestemmelse med Hensyn til Ruslands fremtidige Regeringsform og Statsoverhoved.

Foreløbig lever man i Rusen efter Revolutionen, og alle Tanker er rettede mod en Republik, skønt denne Statsform sikkert er den, der egner sig mindst for det vidtstrakte russiske Rige med dets uensartede Sammensætning.

Om alle disse Ting, der i lige Grad foruroliger mange patriotiske Russere og deres Allierede med Hensyn til Fremtiden, syntes Czaren imidlertid slet ikke at bekymre sig i sit Fangenskab.

Hvad der sivede ud fra dette gennem Interviews af Folk, der stod ham nær, gik ud paa, at han var henfaldet til en vis apathisk Rø, som han saa ofte havde udvist i store, afgørende Øjeblikke, men som nu syntes at være bleven permanent. Han skulde selv have udtalt, at han betragtede sin nuværende Situation som en Befrielse og Hvile. Han berørte aldrig Fortiden eller politiske Spørgsmaal og læste kun sjældent Bladene. I Tiden mellem Maaltiderne opholdt han sig enten hos Kejserrinden og Børnene eller han spadserede i Parken, medens han røg Cigaretter. Han syntes med andre Ord fuldstændig at have resigneret i sin Skæbne, hvad der ogsaa stemmede med hans fatalistiske Livssyn.

Saa udbredte der sig pludselig et allarmedende Rygte: Czaren er flygtet fra Czarskoje-Selo!

Hvordan og hvorfra Rygtet om Czar Nikolais Flugt fra Czarskoje-Selo er opstaaet, kender man ikke.

Trods Ophævelse af Censurforbud og Indførelse af mange nye Frihedsindretninger faar man ikke mere at vide om hemmelige Anliggender i det nye Rusland end i det gamle.

Sikkert er det imidlertid, at Rygterne var meget stærkt udbredte, og at man paastod, at det var lykkedes Kejseren at slippe gennem Finland paa Vej til alle detroniserede Monarkers Fristed: England.

Samtidig med at Rygtet officielt blev slaaet ned, forlød det, at Czarens Fangenskab var bleven meget skærpet, idet ikke blot Vagtposterne var bleven forøgede, men der ogsaa var indført skrappe Kontrol med hans Person, idet hans Mad blev undersøgt og hans Korrespondance omhyggeligt censureret.

Det første kunde tyde paa, at man frygtede for et Selvmordsforsøg, det andet, at man var bange for, at Fangen skulde sætte sig i Forbindelse med Yderverdenen.

Efter faa Dages Forløb blev der imidlertid atter stille om Familien i Czarskoje-Selo.

Først en Maaned senere fik man i det russiske Blad »Russkoje Slovo« en tilsyneladende korrekt Fremstilling af, hvorledes det tidligere Kejserpar tilbragte Dagen.

Det hed i Beretningen:

»Nikolai Romanof og hans Familie boer nu i det tidligere Residenspalads »Alexandrovsky«. Ingen Udenforstaaende tilstedes Adgang til Slottet, som staar under særlig Opsigt af Nationalgarden i Czarskoje-Selo, og som er bevogtet af en tredobbelt Vagt.

Slottets øverste Etage er bleven delt i to Afdelinger. Her boer Eks-Czaren og den forhenværende Kejserinde

med deres Børn. Disse er for Øjeblikket syge. Olga Nikolajevna har Lungebetændelse; Alexei har Feber og Bronchitis, og hans ene Haand er stærkt kvæstet efter et Fald. Børnene opholder sig til Stadighed hos deres Moder.

Ifølge Ordre fra Justitsministeren maa Alexandra Feodorovna ikke komme sammen med sin Mand, hvem det er forbudt at begive sig over i den Fløj af Slottet, som hun beboer.

Eks-Czaren har bøjet sig for denne Bestemmelse, og han har givet sit Æresord paa, at han ikke vil gøre Forsøg paa at faa sin Hustru at se.

Dagen begynder temmelig sent i Alexandrovsky-Palæet. I Reglen først Klokken 9—10 om Formiddagen.

Om Morgenen drikkes der The, og Nikolai Alexandrovitch sender sin Oppasser efter Dagens Blade.

Klokken 1 serveres der Frokost, som i Almindelighed bestaar af Grøntsager, Kartofler og Dessert.

Efter Frokost gaar Eks-Czaren under Opsyn af den tjenstgørende Officer en Tur i Haven. Han bærer altid Uniform. Omkring Klokken 8 Aften anrettes Middagen. Menuen bestaar mest af Fasteretter som:

Svampesuppe med smaa Postejer.

Kartoffelkroketter med Champignonsauce.

Stegt Fisk med Gemyse.

Hertil serveres Rødvin.

Den Smule Vin, der kommer paa Bordet, bliver imidlertid i Reglen bragt urørt tilbage til Kælderen.

Køgemesteren, hvis Navn er Charles Olivier, har sluttet Kontrakt om at levere Eks-Czarens Forplejning.

For Middagen betales der 4 Rubler 50 Kopek — efter den nuværende Kurs godt 4 Kroner — pr. Kuvert. Paa Grund af Alexeis svage Helbredstilstand faar hans Eks-

traforplejning. Han maa selv vælge, hvad han vil have, og han indtager sine Maaltider i Sengen.

I sidste Uge har hele Familien fastet. Da Nikolai Alexandrovitsch vilde gaa til Alters den Dag, da Ofrene for Revolutionen skulde begraves, blev Altergangen udsat til 2 Dage (!) senere.

To Gange om Dagen er hele Familien i Kirke. Men ogsaa her er Eks-Czaren adskilt fra sin Hustru. Guds-tjenesten besørges af en Præst fra Feodorovsky-Kirken, da Slotspræsten for Øjeblikket er syg. Sangen udføres af en mandlig Kvartet, der — ligesom Tjenestefolkene — ikke har nogen Forbindelse med Omverdenen.

Klokken 11 om Aftenen serveres der The, og Klokken 1 gaar Czar-Familien til Hvile.

Efter Eks-Kejserparrets Udseende at dømme synes det, som om de begge bærer deres tragiske Skæbne med Ro og Fatning.

Af og til henvender Czaren sig med Spørgsmaal til sine nærmeste Omgivelser, men det er, som om han ikke tager nævneværdig Del i alt det, der foregaar ved Fronten og i Ruslands Politik; hans Ansigt røber aldrig det mindste Tegn paa Uro eller Optagethed.

Alexandra Feodorovna har ligesom draget sig helt ind i sig selv. Hendes Ansigtstræk er stivnede, og en marmoragtig Haardhed er udbredt over dem. Kun da hun skulde tage Afsked med Fru Virubova — Kejserindens nærmeste og intimeste Veninde gennem mange Aar — der pludselig blev arresteret og sat i Peter-Pauls-Fæstningen, fik Bevægelsen Overhaand over hende, og hun brød ud i Hulken.

En stor Del af Alexandra Feodorovnas Dag gaar med at sy Forbindinger til Soldaterne, og hermed hjælper hendes Døtre hende.

Al Korrespondance med Yderverdenen er underkastet

streng Kontrol og maa kun foregaa gennem Chefen for Vagtmandskabet og Slotskommandanten. Det samme gælder alle Breve, der bliver sendt til det tidligere Kejserspar.

Det er, som Alexandra Feodorovna i denne Tid lever udelukkende for sine Børn og Religionen, og hendes store Bibliotek af religiøse Skrifter og Brevene til hendes Nærmeste vidner alle om, i hvor høj Grad hun er grebet af Religionen. Ofte skriver hun midt i et Brev af ganske almindeligt Indhold lange Skriftsteder eller Bønner.«

Det er et gribende Billede, vi gennem denne korte, summariske Beretning faar af det tidligere Kejserspars Fangenskab.

Ofte synes man, at der er hele Sætninger, som man kender fra de historiske Beskrivelser af den franske Kongefamilies Ophold i Konciergeriet.

Vi ser, hvorledes Revolutionens Mænd ikke blot træffer alle Sikkerhedsforanstaltninger mod Flugt gennem Adskillelse af Ægtefolkene og Kontrol med deres Omgivelser og Korrespondance, men ogsaa allerede begynder at chikanere Fangerne, som naar man forbyder Czaren at gaa til Alters den Dag, da Revolutionens Ofre begraves, og skiller Kejsrerinden fra hendes bedste Veninde, der maa ske en Dag bliver en anden Prinsesse af Lamballe.

Af forskellige andre Beretninger i russiske Blade hidsette vi iøvrigt nogle spredte Oplysninger:

Sønnens Sygdom gjorde et langt stærkere Indtryk paa Czaren end alle de øvrige Begivenheder tilsammen, og i to Døgn efter sin Ankomst til Czarskoje-Selo vég han ikke fra den lille Patients Seng, medens han af og til udbrød:

— Det er mig, der har ødelagt Din Fremtid, Alexei. Kan Du tilgive mig?

Den lille Czarevitsch laa imidlertid stadig og fanta-

serede om Soldater, og hans Tilstand syntes at være meget kritisk, hvorfor Czaren nægtede at tage Næring til sig, maaske for at dø sammen med sin Søn.

Pludselig indtraadte der imidlertid en Bedring, og fra det Øjeblik begyndte Czaren at leve op og faa fornyet Interesse for Begivenhederne, som han fulgte gennem Bladene.

Oberst Romanof faar Lov til at bevæge sig rundt om i Slotsgaarden, hvor man en Dag saa ham beskæftiget med at skuffe Sne for at faa Tiden til at gaa, medens han med et Smil sagde til sin Adjudant:

Nu maa man vænne sig til at arbejde!

Den eneste Opmærksomhed, der ifølge de russiske Blade vistest den detroniserede Czar og hans Familie, var, at der hver Dag sendtes den en Buket Roser fra Slottets Drivhus.

Da Czarevna — Fru Oberstinde Romanof, der selv af sine Omgivelser lader sig kalde »Madame« — spurgte, paa hvis Foranstaltning dette skete, blev der svaret: Justitsminister Kerenski.

Disse Ord gav Czaren, der havde faaet en lignende Besked, en Indskydelse:

— Gid jeg selv kunde drive Roser! sagde han. Men det skulde være paa Livadia, hvor Børnene vilde kunne være saa lykkelige. Det vil Justitsministeren næppe nægte mig.

Og maaske vilde Kerenski heller ikke have nægtet en saadan Ansøgning, men han maatte overtage Krigsministeriet, og hans Efterfølger ophørte med at lade sende Roser.

Han tilføjede Czarfamilien det frygteligste Slag, der endnu havde ramt det, ved at stille det i Udsigt, at det vilde blive skilt fra Børnene, om hvis Skæbne der yderligere skal gives et Par Oplysninger:

Det var den 12te August 1904, at der direkte til det danske Hof, som det første i Europa, kom en telegrafisk Efterretning fra St. Petersborg om, at Czarparret havde faaet en lille Søn, der allerede i Fødselsøjeblikket havde faaet Navnet Alexei.

Oldefaderen, Kong Christian den niende, sendte straks Lykønskningstelegram til Czarparret og til sin Datter, Barnets Bedstemoder, Enkekejserinde Dagmar, der takkede i Ord, som tydelig røbede, hvilke Fremtidsforhaabninger hun knyttede til den glædelige Begivenhed.

Dennes direkte Følge var, at Czarens Broder, Storfyrst Michail, der hidtil havde været Tronarving, nu traadte tilbage for Czarens Søn.

Som indirekte Følge mente man fra alle Sider, at der vilde indtræde en hel ny Æra, under hvilken Rusland vilde faa den saa længe ventede Konstitution samtidig med, at man sluttede en ærefuld Fred med Japan.

Denne Anskuelse kom navnlig frem i den tyske Presse, til hvilken der telegraferedes fra St. Petersborg:

»For den indre Situation i Rusland vil Tronfølgerens Fødsel sikkert betyde en Vending til det bedre. Efter hvad der meddeles fra velunderrettet Side, har Czaren for faa Dage siden *lovét*, at han vilde give Rusland en Forfatning, hvis der denne Gang fødtes ham en Søn. I de nærmeste Dage kan der ventes en Proklamation herom.«

Dette var vistnok rigtigt, og Tidspunktet vilde have været heldigt valgt.

Man ventede da i Spænding.

Saa kom Czarens Manifest, der foruden en Meddelelse om den lykkelige Begivenhed kun indeholdt en Opfordring fra Kejseren til Folket om sammen med ham at opsende Bønner til den Højeste for denne Czarens første

fødte Søn, der var kaldet til at arve den Magt, som Gud har givet Kejseren af Rusland.

Skuffelsen var stor i politiske Kredse.

Det var gaaet som saa ofte før, at Czaren havde ladet sig drive bort af sine Omgivelser fra sit oprindelige Forsæt for at proklamere Kejserdømmet af Guds Naade for sig og sin Søn nu og i Fremtiden.

For Czarfamilien blev den lille Tronfølger, som vi har set, paa mange Maader et Smertensbarn lige til det sidste, da hans Fader paa Grund af hans Sygdom i hans Navn renoncerede paa den Magt, som han af Guds Naade var kaldet til at arve.

Selv om der ikke var afsagt noget egentlig Arrestdekret over Czarevitsch, saa var han dog nu faktisk Fange sammen med sine Søstre paa Czarskoje-Selo ligesom Forældrene.

Da Kejserrinden blev arresteret, havde Petrograds Militærguvernør, General Kornilof, der nu er afskediget af den nye Regering ligesom General Alexeief, lovet Alexandra Feodorovna, at man ikke skulde fjærne nogen af hendes Omgivelser, saa længe Børnene var syge.

Dette Løfte blev ligesaa lidt holdt som noget af de andre.

Det haardeste Slag for Alexei og hans Søstre var Arrestationen af Fru Vyrubova, som Børnene ligefrem for-gudede.

Da man kom for at føre hende bort, spurgte man med hyklerisk Hensyntagen, om de ønskede at sige Farvel til hende. Men de nægtede det alle kategorisk. Alexei vilde end ikke lade sin Seng rulle ind i det Værelse, i hvilket Kejserrinden tog en bevæget Afsked med sin trofaste Veninde.

Umiddelbart efter Arrestationen blev der foretaget en grundig Undersøgelse af alle Fru Vyrubovas Gemmer,

men man fandt intet kompromitterende. Har der været noget, var det skaffet af Vejen, mens Tid endnu var. Kun en Mængde signerede Portrætter af alle Czarfamiliens Medlemmer bar Vidne om, hvor nær hun var knyttet til dem.

I Beretningen fra Czarskoje-Selo i »Russkoje Slovo« hedder det iøvrigt:

»Ogsaa Børnene er afskaarne fra Forbindelse med Ydervedenen, og de maa ikke føre nogen Korrespondance uden Kommandantens Tilladelse. Hos Alexei er ansat en Hovmester, Matros Derebjenko, og en fransk Huslærer, ligesom tidligere. For Tiden finder der dog ingen Undervisning Sted, da Børnene alle er syge.

Alt i alt er Fangerne i Alexandrovsky Palæet under meget streng Bevogtning, og dette gælder ikke alene Eks-Kejserparret, men ogsaa dets Tjenerskab, som endnu er ansat hos det. Naar Hof-Oplæserinden skal over til Alexandra Feodorovna, ledsages hun altid af en bevæbnet Skildvagt.«

I »Russkoje Slovo« fandtes yderligere i Juni Maaned en ny Skildring af Czarfamiliens Fangenskab. Den er forfattet af Kerenskis Ven, Journalist *Zimine*, og den bekræfter officielt i alt væsentligt ovenstaaende Beretning, men tilføjer forskellige interessante Enkeltheder:

»I Alexander-Palæets Stueetage boer Czarinaen og hendes Børn, medens Czaren boer paa første Sal, men der er ingen direkte Forbindelse mellem de to Etager, og Czaren har maattet give sit Æresord paa aldrig at ville forsøge paa at komme i Forbindelse med Czarinaen. Derimod maa han gerne besøge Børnene, men naar dette sker, er Czarinaen indespærret i sine Værelser. Det meget faatallige Tjenerskab, der er ladet tilbage, kan slet ikke komme i Forbindelse med Omverdenen, og Slottet er bevogtet paa det skarpeste af en Deling Soldater, hvis Chef

har lovet Kerenski med sit Hoved at staa inde for Fangernes Tilstedeværelse.

Mod sine gamle Sædvaner staar Czaren sent op, først Kl. 10, og han sender en Soldat ud for at købe Petrograd-Aviserne, særlig »Rjetsch« og »Børstidende«. Derimod er han Abonnent paa »Russkoje Slovo«, som sendes ham under Adressen: Nikolai Alexandrowitsch Romanof, Alexanderpalæet. Siden den Dag, da han udstedte Spiritusforbudet for hele Rusland, har han ikke smagt Vin eller anden gæret Drik.

Efter Frokosten faar Nikolai Alexandrowitsch Lov til at spadserere en Tur i Slotshaven, bestandig ledsaget af en vagthavende Officer. Han er klædt i Uniformen som Oberst, den militære Rang, han havde naaet, inden han besteg Tronen. To Gange om Dagen begiver han og hans Familie sig til Slottets Kirke, der ligger i en af Sidefløjene. Han er ogsaa her skilt fra sin Hustru, der har Plads bag et Skærmbrædt, og som den meste Tid ligger paa Knæ, dybt hensunken i Bøn. Hendes Selskabsdame og Veninde, Fru Vyrubova, sidder i Peter Pauls-Fæstningen i Celle sammen med den fhv. Krigsminister Suchomlinows Hustru. Begge disse Kvinder er bevislige Forrædersker, paastaas det nu.

Naar Czarinaen ikke er beskæftiget med sine Børn eller med at sy Linned sammen med sine Døtre til de Saarede, fordyber hun sig i religiøse Bøger, særlig i de Postiller, der er skreven af den i sin Tid saa berømte Sværmer, Fader Johannes fra Kronstadt, hvis Tilhængere har dannet Johannitter-Sekten. Naar Czarina korresponderer, er det altid kun paa Postkort med religiøse Billeder, og hun skriver kun religiøse Sentenser og Smaadigte. Af disse forstaar man, hvor dyb en Indflydelse den berygtede Mirakelmager og Svindler Rasputin har haft paa hende.

For hvert Skridt er Fangerne bevogtede af Vagtposter.

Zimine erkender, at Opsynet med Czaren og hans Familie er meget rigoristisk, men han paastaar dog, at det aldrig faar nogen hadefuld eller uhøflig Karakter. Og efter Zimines Beretning skal Czaren ogsaa overfor Kereniski have udtrykt sin Tak for de Hensyn, der tages til ham.«

Det fremgaar iøvrigt af alt, hvad der foreligger, at Eks-Kejserinden i sit Forhold til Børnene er den mest omhyggelige, kærlige Moder og omsorgsfulde Sygeplejerske, hvorfor Børnene føler sig inderlig knyttede til hende.

Ogsaa Czaren har sikkert først og fremmest været optaget af Børnenes Skæbne.

Det ses bl. a. af, at han, der aldrig har beklaget sig paa egne Vegne, den 13de Maj bekvemmede sig til at sende en »Ansøgning til Justitsministeriet om Tilladelse til, at han — saaledes som det var lovet ham — sammen med sin Familie maatte tage Ophold paa Livadia paa Krim, eller i det mindste faa Lov til at forlade Czarskoje-Selo, hvor Klimaet var usundt for Børnene.« Justitsministeren svarede, at han ikke havde Kompetence til at give den ansøgte Tilladelse, men at han vilde forelægge Ansøgningen for rette Vedkommende.

I et Kabinetssmøde blev det derefter *enstemmigt* besluttet at nægte Czaren Tilladelse til at flytte fra Czarskoje-Selo.

Dette maa efter det foregaaende at dømme i sig selv have været et haardt Slag, som den 31te Maj efterfulgtes af den næsten bedøvende Efterretning, der udsendtes officielt af »Petrograd Telegrambureau«:

»Efter at Kongressen af Delegerede fra Fronten var bleven gjort bekendt med Rapporten angaaende Nikolai Romanofs Fangenskab paa Czarskoje-Selo, vedtog den en Resolution, hvorefter den næste almindelige Kongres af Arbejder- og Soldaterdelegerede fra *hele* Rusland vil stille

Krav om, at Eks-Czaren overføres til Peter Pauls-Fæstningen.«

Hvad der har staaet i den ovennævnte Rapport, faar man ikke noget at vide om, men det synes næsten efter den Bestemmelse, den har affødt, som om det er Meningen at stille Czaren og hans Hustru under Tiltale for Højforræderi.

Skilt fra Børnene vil de i alle Tilfælde blive, da det næppe er Meningen ogsaa at sætte dem i Peter Pauls-Fængsel.

Og bagefter vil der saa antagelig blive paabegyndt en Proces, som man maa haabe vil forløbe paa en for Rusland værdig Maade, der ikke vil forskærtse hele det nye Riges Sympathi i Evropas Øjne.

Af hvad Art dette Regime vil blive, er der ingen, der i Øjeblikket aner, da man er ligesaa langt fra Indkaldelsen af den konstituerende Nationalforsamling, som ved Revolutionens Fuldbgyrdelse, skønt der allerede er gaaet over tre Maaneder siden da.

Inden vi slutter denne kortfattede Beretning skal endnu kun gives nogle spredte Oplysninger om det Medlem af den tidligere russiske Kejsersfamilie, der interesserer os Danske mest: Alexander den tredies Hustru, Nikolai den andens Moder, Kejsersinde Dagmar!

Da Krigen mellem Østrig og Rusland omkring den 1ste August 1914 syntes uundgaaelig, opholdt Enkekejsersinde Dagmar sig som nævnt i England. Hun brød straks op for over Berlin at begive sig hjem til Rusland.

Den 3die August indløb der imidlertid til Amalienborg Telegram om, at Enkekejsersinden havde passeret Kolding paa Vejen til København.

I Berlin havde hun maattet vende om, da al Trafik var stoppet mod Øst.

Da Kejsersinden om Aftenen ankom til København, var

der foretaget usædvanlig store Afspærringer for at holde de mange Mennesker tilbage, der var mødt frem.

København folte i de Dage et Pust af Nervøsitet ude fra den store Verden. Kejserinden, der var ledsaget af sin Datter, Storfyrstinde Xenia, modtoges paa Banegaarden af Kongen, Dronningen, Enkedronningen, Kronprinsens, Prinsesserne Thyra og Dagmar, Prinserne Gustav, Valdemar og Erik samt af Prins og Prinsesse Georg af Grækenland, der opholdt sig paa Besøg ved Hoffet, og hele den russiske Legation med Gesandten i Spidsen.

Kejserinden var ført over fra Nyborg med Ekstrafærge, hvis Mandskab havde faaet Ordre til at være rede ved Daviderne, saa at Redningsbaadene øjeblikkelig kunde sættes i Søen, da tyske Torpedobaade paa det Tidspunkt laa udenfor Korsør og standsede Fragtdampere for at undersøge dem.

Der var over Situationen det usædvanlige, der paa een Gang pirrede og ængstede, og dyb Taushed herskede, da de kongelige Vogne kørte bort.

Kejserinden var overfor sine Omgivelser meget indigneret over den Behandling, hun havde været Genstand for i Tyskland, og Rygtet om denne i Forbindelse med Efterretningen om, at de i Berlin tilbageblevne Russere var bleven mishandlede, fremkaldte voldsomme Demonstrationer i Petrograd, som den Gang endnu hed St. Petersborg.

En talrig Menneskemængde, som Politiet forgæves gjorde Forsøg paa at holde tilbage, stormede det tyske Gesandtskabshotel, knuste alle Vinduer med Stenkast og trængte tilsidst ind i Bygningen, hvor alt Inventar blev splintret eller brændt, medens to kæmpemæssige Statuer af et Par »Teutoner«, der var anbragt paa Taget, styrtedes ned og kastedes i Nevaen.

Saa ophidsede var Gemytterne i Krigens første Op-

blussen, og der kunde — til Trods for en Undskyldning fra Kejser Wilhelm — ikke være Tale om, at Enkekejserinden kunde gentage sit Forsøg.

Den 6te August afrejste hun til Malmø for at naa hjem gennem Sverrig og Finland.

Da Kejserinde Dagmar ankom til St. Petersborg, fandt hun en By i flammende Begejstring om hendes Søn Czaren, der ombord paa sin Lystyacht »Alexandria« Søndag den 4de August var ankommet fra Peterhof. Da Dampbarkassen med Kejseren, Kejserinden og de kejserlige Døtre lagde til ved Nevakajen, og Herskaberne steg i Land for til Fods at begive sig til Vinterpaladset, vilde Jubelen ingen Ende tage. Kejseren gik bevæget med Kejserinden under Armen, medens Folk rundt om faldt paa Knæ.

Under den umiddelbart derefter følgende Gudstjeneste oplæste den kejserlige Hofpræst med høj Stemme Krigserklæringen, hvorefter der blev afsunget et Tedeum for de russiske Vaabens Sejr over Fjenden, medens Czaren bøjede sig for Korset og de hellige Billeder.

Og Begejstringen steg til ellevild Jubel, da de følgende Dage bragte Efterretning om, at Tyskland havde erklæret Frankrig Krig, og at England havde besluttet at kæmpe sammen med de Allierede.

En enorm Menneskemængde samlede sig foran det franske Gesandtskab og udbragte begejstrede Leveraab for Alliancen og for Frankrig.

Den franske Ambassadør takkede, hvorefter Menneskemængden under Afsyngelsen af nationale Sange begav sig til det engelske og det serbiske Gesandtskabshotel for at fortsætte Manifestationerne.

Den 9de August gav Czaren i Overværelse af den Højstkommanderende, Storfyrst Nikolai Nikolajevitsch, og hele Ministeriet en Audiens til Medlemmer af Rigsdumaen. Ved denne Lejlighed holdt han en Tale, i hvilken det hed:

»I dette Øjeblik ser jeg med Glæde Slavernes Forening med Rusland blive stærk og uløselig. Jeg føler mig overbevist om, at de alle vil hjælpe mig med at bære denne Prøvelse, og at vi alle, *at begynde med mig*, vil gøre vor Pligt.

Ruslands Gud er en mægtig Gud!« Ved disse Ord gjorde Czaren Korsets Tegn, medens alle de Tilstedeværende brød ud i Hurraraab, og saavel Rigsraadets som Rigsdumaens Præsident forsikrede Kejseren om deres ubrydelige Loyalitet.

Da Czaren en halv Snes Dage efter begav sig til Moskva for »efter sine Forfædres Skik at styrke sin Sjæl ved Bønner paa den gamle russiske Hovedstads hellige Steder indenfor Kremles ærværdige Mure«, udtalte Adelsmarskallen:

»Majestæt! Tag ikke i Betænkning uforfærdet at støtte Dig paa Folkets ubøjelige Styrke og Mod. Czar over alle Russere! Hele den russiske Jord er med Dig.«

Borgmesteren tilføjede: »Vær uforsagt, Kejsrer! Folket er med Dig!« og Præsidenten for Semstvoen — Borgerrepræsentationen — sluttede sig til hans Forsikring med disse Ord:

»Styrken ved Forbundet mellem Czaren og Folket har vist sig i hele sin hellige Storhed. Det er et sikkert Pant paa Sejren!«

Under saa straalende Auspicier begyndte Krigen for Czar Nikolai, medens Russerne under Generalissimus, Storfyrst Nikolai, i Ilmarch rykkede ind i Østpreussen i sikkert Haab om at kunne true Tyskland lige i dets Hjerte: Berlin!

Fra alle Sider blev der i denne den nationale Begejstrings Opbrusen vist den største Offervillighed ikke mindst fra Kvindernes Side. Hoffets Damer gik i Spidsen og forrest Enkekejsrerinde Dagmar, der oprettede en Række

Lazaretter i Kief med Specialtog til Afhentning af de Saarede.

Hun var bleven en stille Sygeplejerske, der ikke blandede sig i Politik, medens man paa den anden Side heller ikke syntes at have Brug for Kong Christians »kloge Datter«s Raad.

Ligesom sin afdøde Gemal kæmpede hun under Udvøvelsen af det store Velgørenhedsarbejde mod den ulykkelige Bestikkelsens Aand, der har ødelagt saa meget godt Arbejde og god Vilje i Rusland.

Allerede for mange Aar siden havde Kong Christian den niende sagt efter et Besøg i St. Petersborg:

— Min Svigersøn vilde kunne gøre Rusland til et lykkeligt Land, hvis der blot ikke i dette fortræffelige Folk var saa mange »Kanutter« opefter.

Og Kongen blev selv senere Offer for »Kanutterne«. Da han i 1888 fejrede sit Regeringsjubilæum, vilde Czaren forære sin Svigerfader et Par Heste. Man præsenterede Kejseren to herlige Fuldblodsarabere, men til København ankom et Droskehesteepar med de stolte Navne »Juno« og »Jupiter«. De blev kun brugt een Gang i en travl Tid til — at køre Bagage med.

Da Prins Valdemar ærgerlig udbrod: Jeg tror, jeg vil sige det til Onkel Alexander! sagde Kongen: Nej, lad være, det vil kun gøre ham ondt!

Som saa ofte før fik Czaren da heller ikke ved denne Lejlighed noget at vide, men Kejserinde Dagmar erfarede baade det Ene og det Andet, der fyldte hende med Bekymring for det russiske Rige og hendes Søns Fremtid.

Czaren havde imidlertid hverken Lyst til at høre paa, hvad hans Moder kunde sige ham, eller Kraft til selv at rydde ud i Rækkerne.

Moder og Søn gled fra hinanden, indtil de atter mødtes i det Øjeblik, da Kejserdømmet styrtede sammen, og

dets Overhoved arresteredes for at bringes til sin fangne Familie.

Indtil nu har man respekteret Kejserinde Dagens Frihed, men man har konfiskeret hendes Gods ved Livadia paa Krim for — dog maaske med hendes Samtykke — at omdanne dets Slotte til Sanatorier.

Enkekejserinde Dagens Stilling synes i meget at minde om Enkedronning Olgas i Grækenland, der var forgudet af sine tre Svigerinder, med hvem hun ofte blev fotograferet sammen paa Fredensborg.

Ogsaa hun respekteres fuldt ud som Enken efter Kong Georg, Kejserinde Dagens Yndlingsbroder, for hvis Skyld Rusland altid holdt sin Haand over Grækenland.

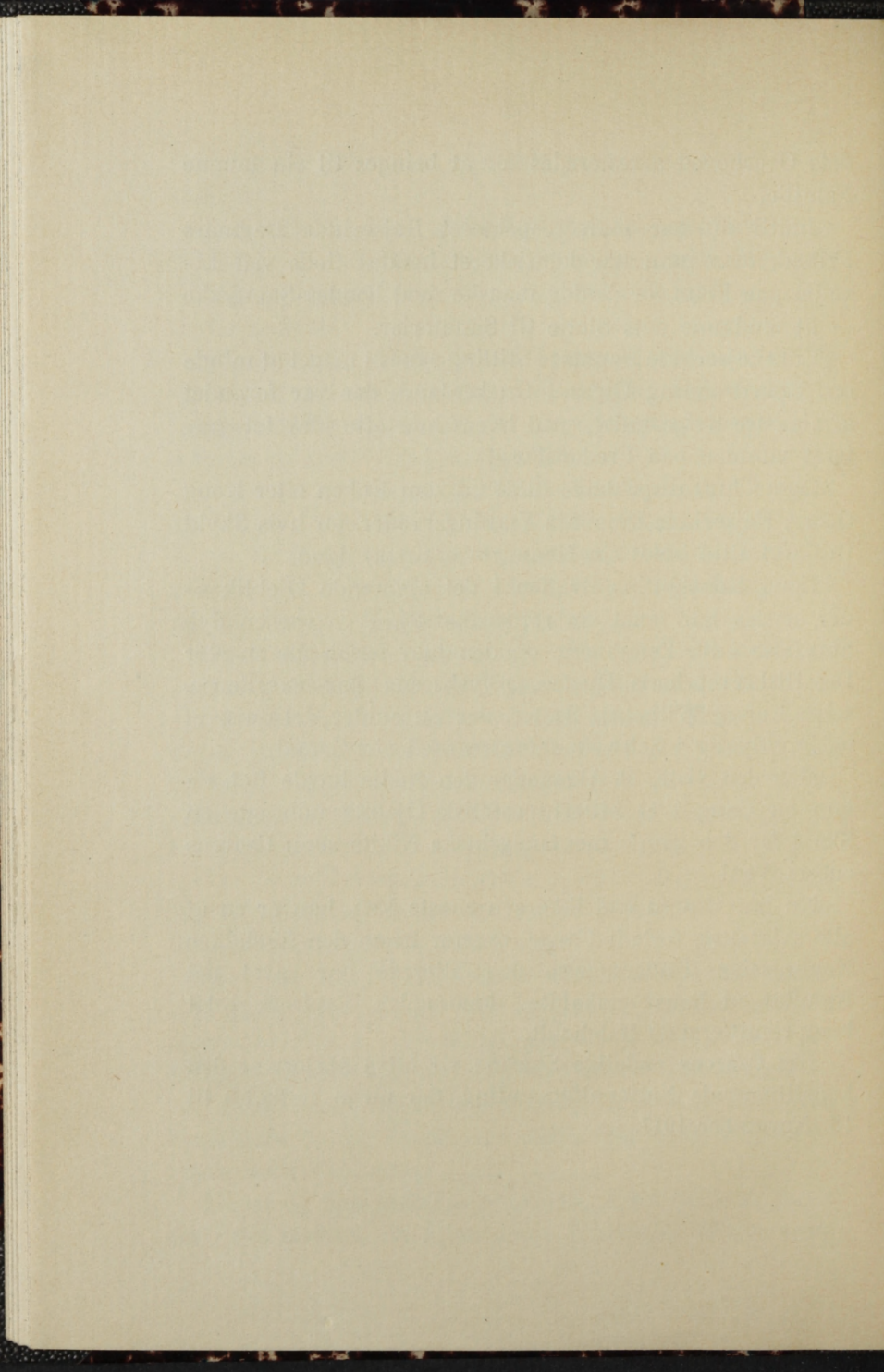
Kong Konstantins Svigten i det afgørende Øjeblik — der senere har faaet sin retfærdige Straf — var en dyb Skuffelse i St. Petersborg, og den blev ogsaa for en stor Del tilskrevet hans Hustru, »Tyskeren« par excellence, selve Kejser Wilhelms Søster, der nu sidder detroniseret og landflygtig i Schweiz sammen med sin Gemal.

Men den viste, at Alexander den tredje havde Ret, da han en Gang i et bittert profetisk Øjeblik udbragte en Skaal for den gamle montenegrinske Nikita som: Czarens eneste Ven!

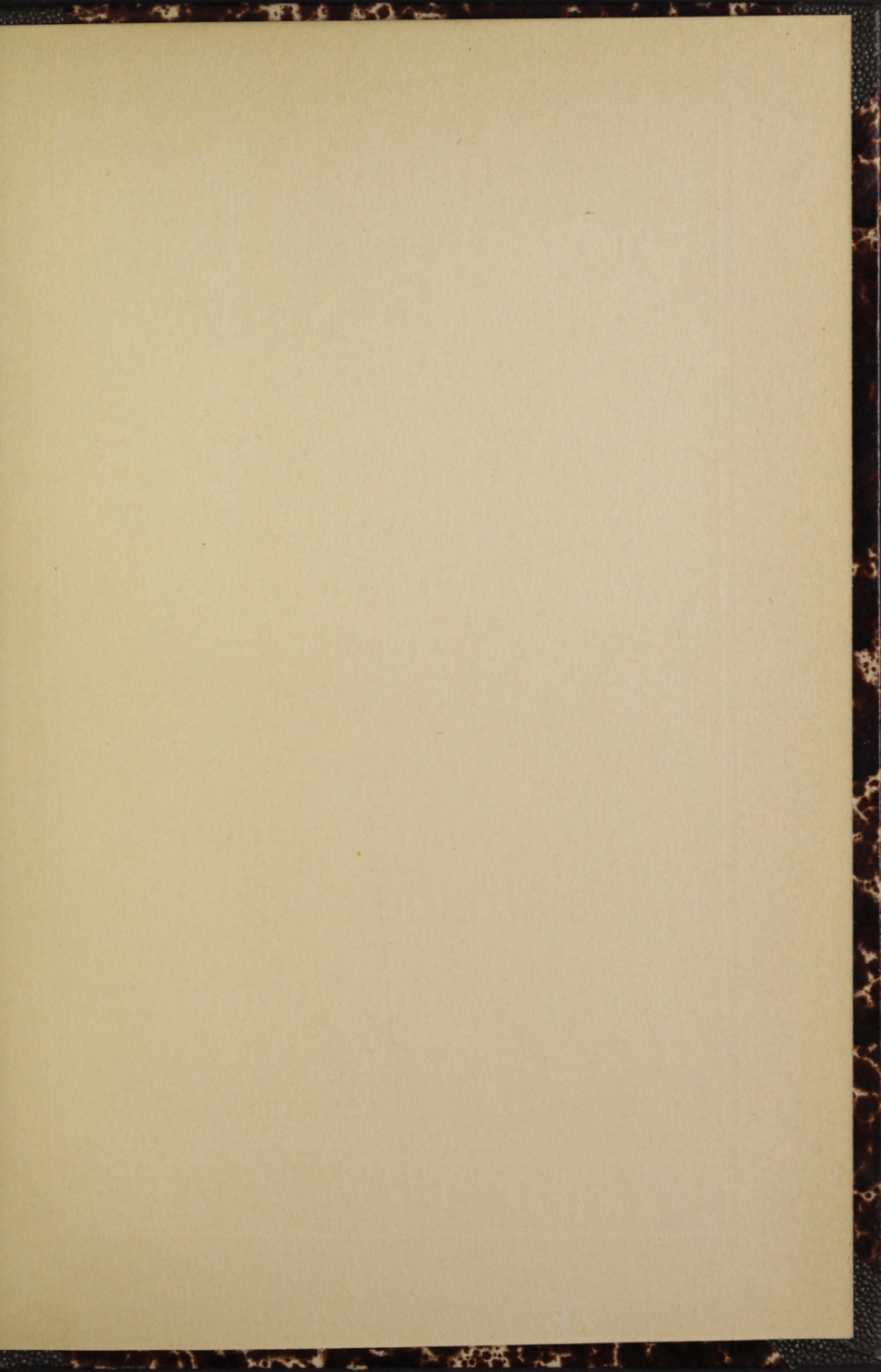
Nu har Czaren end ikke een eneste Ven, han er en af alle svigtet og forladt Fange, overfor hvem den foreløbige Kommissions-Undersøgelse dog allerede har givet det Resultat, at hans saakaldte »hemmelige Papirer« intet kompromitterende indeholdt.

Eks-Czarens endelige Skæbne vil blive afgjort af den konstituerende Nationalforsamling, der nu er indkaldt til 13. November 1917.

**BØGER
OM DEN RUSSISKE
REVOLUTION**

RASPUTIN

PROFETEN - LIBERTINEREN - RÆNKESMEDEN

VED

T. VOGEL JØRGENSEN

8. Oplag

Pris 1 Krone 35 Øre.

**BAG DEN RUSSISKE
REVOLUTIONS KULISSER**

AF

GREV PAUL WASSILI

Pris 1 Krone 85 Øre.

· V. PIOS BOGHANDEL ·

